

EUs grønne giv og handlingsplan for bærekraftig finans:

Hva bør ansatte, investorer og
forbrukere vite? (Del 2)

Redaksjon:
Anders Bjartnes (ansvarlig redaktør)
Anne Jortveit (redaktør)

Utgitt:
07.08.2023

Ansvarlig utgiver:
Norsk klimastiftelse

Design | Haltenbanken / Håvar Skaugen
Illustrasjoner | Haltenbanken og Jørgen Håland/
jhaland.com

Rapporten er de av prosjektet *EUs Green Deal, klimarisiko og finansmarkedet: Hva bør ansatte, investorer og kunder vite?* Prosjektet er et samarbeid mellom Norsk klimastiftelse og Finansforbundet, støttet av Finansmarkedsfondet. Norsk klimastiftelse leder og har redaktøransvaret for prosjektet.

Innhold

3 | EUs handlingsplan for bærekraftig finans blir til praktisk handling

4 | Spørsmål og svar om EUs grønne giv

7 | Hva er en bærekraftig investering? Spørsmål og svar om EUs taksonomi

10 | EU med nye taksonomi-kriterier for sirkulærøkonomi, forurensning og biologisk mangfold

14 | Globalt taksonomi-lappeteppe

16 | SEBs sjefsstrateg for bærekraft: – Taksonomien bidrar allerede til omstillingen

21 | Russlands angrepskrig øker behovet for å nå taksonomiens mål

22 | – Sirkulær forsikring viktig del av European Green Deal og klimamål

28 | Klimasatsingen i finansnæringen: Er alt grønnvasking?

34 | Bærekraftdirektør vil ha opprydning for å unngå grønnvasking i finans

36 | Finansnæringen: – Det må bli enda mer lønnsomt å kutte utslipp

finans
FORBUNDET

FINANSMARKEDSFONDET

EUs handlingsplan for bærekraftig finans blir til praktisk handling

EUs Green Deal – eller EUs grønne giv – ble lansert av Europakommisjonen i 2019. Planen fikk rask støtte fra de øvrige EU-institusjonene Rådet (medlemslandene) og Europaparlamentet. Den grønne giv er enkelt sagt en vekststrategi som skal transformere EU til en moderne, konkurransedyktig økonomi med netto nullutslipp i 2050 og der veksten er koblet fra uttak av naturressurser.

Som del av EUs grønne giv kom EUs handlingsplan for bærekraftig finans. En viktig byggestein i den er EUs taksonomi, et klassifiseringssystem som skal bidra til å avgjøre når en investering skal anses som bærekraftig. Mye privat kapital må på plass om EU skal nå sine miljømål. Med taksonomien blir det enklere for banker og investorer å finne grønne, bærekraftige prosjekt.

I Norge er dette regelverket fra EU vedtatt i *Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer* (taksonomien). Loven trådte i kraft 1. januar 2023.

Taksonomien og kravet om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon får stor betydning ikke minst for finansnæringen som låner penger i det internasjonale kapitalmarkedet. Kapitalen blir rimeligere hvis en høy andel av en banks aktivitet kan anses som grønn og bærekraftig. Det mye å sette seg inn i for ansatte i bank, for investorer – og for forbrukere som i form av å være pensjonskunder og bankkunder er interesserte i temaet. Noen banker har kommet langt og har satt kunderådgivere på skolebenken slik at de kan sette seg inn i hvordan taksonomiens krav skal omsettes i praktisk handling overfor kunder.

En av artiklene i denne rapporten er et intervju jeg har gjort med sjefsstrateg for bærekraft i den store forretningsbanken SEB i Stockholm, Karl-Oslo Olming. Han har i flere år deltatt i EU-kommisjonens arbeidsgruppe som har bidratt i utformingen av EUs handlingsplan for bærekraftig finans, inkludert taksonomien. Olming sier at taksonomien allerede bidrar til omstillingen, men at den må utvikles videre:

– I den situasjonen menneskeheten befinner seg i, sier det seg selv at vi må bli bedre på å beskrive

hvordan aktivitetene våre påvirker planeten og samfunnet. Det må til for å få til endring. Men så sier det seg også selv at denne måten å beskrive og kategorisere på ennå ikke er en profesjon som er ferdig utviklet. Vi må derfor ha ydmykhet for at vi nå holder på med å introdusere en ny måte å tenke på og som ikke er kommet like langt som tradisjonell økonomisk og finansiell beskrivelse, sier Olming.

I 2021 startet Norsk klimastiftelse og Finansforbundet informasjonsprosjektet *EUs Green Deal, klimarisiko og finansmarkedet: Hva bør ansatte, investorer og kunder vite?* Denne rapporten er del av dette prosjektet. Rapportens del 1 kom i desember 2021. Alle artiklene i denne utgaven har vært publisert på Energi og Klima, i all hovedsak i 2023. Norsk klimastiftelse takker bidragsyterne som har stilt opp for å dele kunnskap og vurderinger.

Vi takker Finansforbundet for samarbeidet. Særlig takk til spesialrådgiver Eivind Friis Hamre og kommunikasjonssjef Dag Arne Kristensen. Vi takker også Finansmarkedsfondet for økonomisk støtte.

Anne Jortveit,
Nestleder i Norsk klimastiftelse
og redaktør for rapporten

Spørsmål og svar om EUs grønne giv

EUs grønne giv – European Green Deal – skal hjelpe unionen til å nå netto nullutslipp av klimagasser innen 2050. Parallelt skal økonomien omstilles og miljø og natur vernes.

Denne artikkelen ble publisert på Energi og Klima 20. juni 2023.

Den grønne given kombinerer klimapolitikk med en ide om grønn vekst i økonomien.¹ Prosjektet ble lansert av EU-kommisjonen under Ursula von der Leyens ledelse i 2019.

Her er spørsmål og svar om EUs grønne giv:

Hva er EUs grønne giv?

Et hovedmål med EUs grønne giv er å gjøre EU klimanøytralt – definert som netto nullutslipp av klimagasser – innen 2050. Slik skal EU oppfylle forpliktelsene i Paris-avtalen. Samtidig skal økonomien vokse, men uten å sløse med ressursene. Og omstillingen skal være sosialt rettferdig. Regioner og arbeidstakere som blir særlig berørt av endringsprosessene, skal få ekstra støtte.

Hvordan skal dette fungere?

Gjennom lovgivning, reguleringer og en blanding av offentlige og private investeringer. I juli 2021 la kommisjonen frem en rekke lovforslag² under overskriften «Fit for 55»³ (klar for 55) om endringer av de fleste delene av EUs klima- og energipolitikk. Pakken ble supplert med nye forslag⁴ i desember 2021. Endringene skal gjøre EU i stand til å nå målet om minst 55 prosent kutt i klimagassutslipp innen 2030 (sammenlignet med nivået i 1990).

Etter en uvanlig rask lovgivningsprosess i Ministerrådet (medlemslandene) og Europaparlamentet var de fleste vedtakene gjort før sommeren 2023. Se egen oversiktsartikkel.⁵

Det overordnede målet om netto nullutslipp i 2050 ble lovfestet⁶ i en egen klimalov i 2021. Klimaloven forutsetter at alle EU-lover og budsjetter skal være i samsvar med 2050-målet. Kommisjonen kommer med handlingsplaner og strategier på løpen-

de bånd innen f.eks. industri, bygg-renovasjon, biologisk mangfold, matproduksjon, transport og energiproduksjon. Nye jobber skal skapes i sektorer som fornybar energi, produksjon av el-kjøretøy og en bærekraftig byggsektor.

Hvilke sektorer av økonomien berøres?

De aller fleste. Utslippene i EU er redusert med 30 prosent⁷ fra 1990 til 2021, så mye gjenstår. Transport og industri peker seg ut som sektorer med store omstillingsbehov, og tross store kutt i kraftsektoren de siste årene, er ikke jobben gjort. Men også sektorer som landbruk og bygg må belage seg på omstilling.

Hva vil det koste?

For å klare 2030-målet må det investeres rundt 350 milliarder euro ekstra hvert år i omstillingen sammenlignet med nivået for 2011–20, ifølge EU-kommisjonen.⁸

Da er ikke investeringer i sosiale tiltak knyttet til omstillingen, til klimatilpasning eller miljøforhold som biomangfold medregnet.

Hvor skal pengene komme fra?

Kommisjonen har lansert en investeringsplan der bl.a. penger fra EU-budsjettet og offentlige garantier som skal utløse private midler, inngår. Gjenreisingspakken⁹ etter koronakrisen inneholder betydelige midler til grønn omstilling, men ikke nok¹⁰ til å gi investeringer i tråd med volumene klimamålene krever. Store deler av investeringene må komme fra privat sektor.

TEKST

Olav Anders Øvrebø
Redaktør i Energi og
Klima

1 <https://energiogklima.no/nyhet/eus-gronne-giv-politikerne-er-for-en-gangs-skyld-i-forkant/>

2 <https://energiogklima.no/nyhet/eus-klimapakke-presenteres/>

3 <https://energiogklima.no/tema/fitfor55/>

4 <https://energiogklima.no/nyhet/gassmarked-metan-bygg-og-karbonopptak-ny-klimapakke-fra-eu/>

5 <https://energiogklima.no/nyhet/brussel/europaparlamentet-og-eus-ministerrad-avgjor-na-norges-klimapolitikk/>

6 <https://energiogklima.no/nyhet/eus-groenne-giv/eu-lovfester-2030-mal-og-klimanoytralitet-innen-2050/>

7 <https://climate-energy.eea.europa.eu/topics/climate-change-mitigation/greenhouse-gas-emissions-inventory/intro>

8 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_1692

9 <https://energiogklima.no/nyhet/eus-groenne-giv/ma-levere-pa-verdens-groenneste-gjenreisingsplan/>

10 <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/eu-recovery-fund-leaves-e1-6-trillion-investment-gap-towards-climate-targets-experts-say/>

Climate Law

EUs klimasjef: Frans Timmermans er visepresident i Europakommisjonen med ansvar for den grønne giv.

.....
FOTO: LUKASZ KOBUS, EC
AUDIOVISUAL SERVICE

EU har utformet en strategi for bærekraftig finans som nettopp skal styre mer investeringer fra næringslivet til den grønne omstillingen. Les mer: Ti ting du bør vite om EUs taksonomi og handlingsplan for bærekraftig finans.¹¹

Er omstillingen sosialt rettferdig?

Frykten for nye opprør à la de gule vestene¹² er merkbar i alle debatter og dokumenter om den grønne giv. Et eget sosialt omstillingsfond er vedtatt og skal være operativt fra 2026. Fondet skal rettes inn på å hjelpe økonomisk svakt stilte husstander og også småbedrifter med det grønne skiftet, for eksempel med støtte til energisparende tiltak i bolig. Etter hvert skal fondet rå over 86 milliarder euro. Videre setter gjenreisingspakken etter pandemien og EU-budsjettet for 2021-27 av 17,5 milliarder euro til et eget fond for rettferdig omstilling.

En meningsmåling¹³ gjennomført i mai-juni 2022 viste at rundt halvparten av EU-borgere mente at

myndigheter på nasjonalt nivå og EU-nivå gjør nok for å sikre at den grønne omstillingen blir rettferdig. 77 prosent føler et personlig ansvar for å gjøre noe mot klimaendringene. Over halvparten (57 prosent) mente at klimapolitikken vil skape flere nye jobber enn den fjerner.

Er EUs grønne giv relevant for Norge?

Norge har allerede knyttet seg tett til EUs klimapolitikk gjennom en avtale om å nå klimamålet for 2030 i samarbeid med EU. Som «medlem» av det indre marked gjennom EØS-avtalen blir mye av det EU vedtar, også i klimapolitikken, lov også i Norge. Men ikke minst: 59 prosent¹⁴ av norsk fastlandseksport gikk til EU-land i 2022. Dersom EUs grønne omstilling lykkes, endrer det viktigste norske eksportmarkedet seg grunnleggende¹⁵. Produkter og tjenester med lavt eller null klimaavtrykk vil vinne frem.

Hvor vellykket er dette prosjektet?

Den grønne giv er det mest sammenhengende

11 <https://energiogklima.no/nyhet/ti-ting-du-bor-vite-om-eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-baerekraftig-finans/>

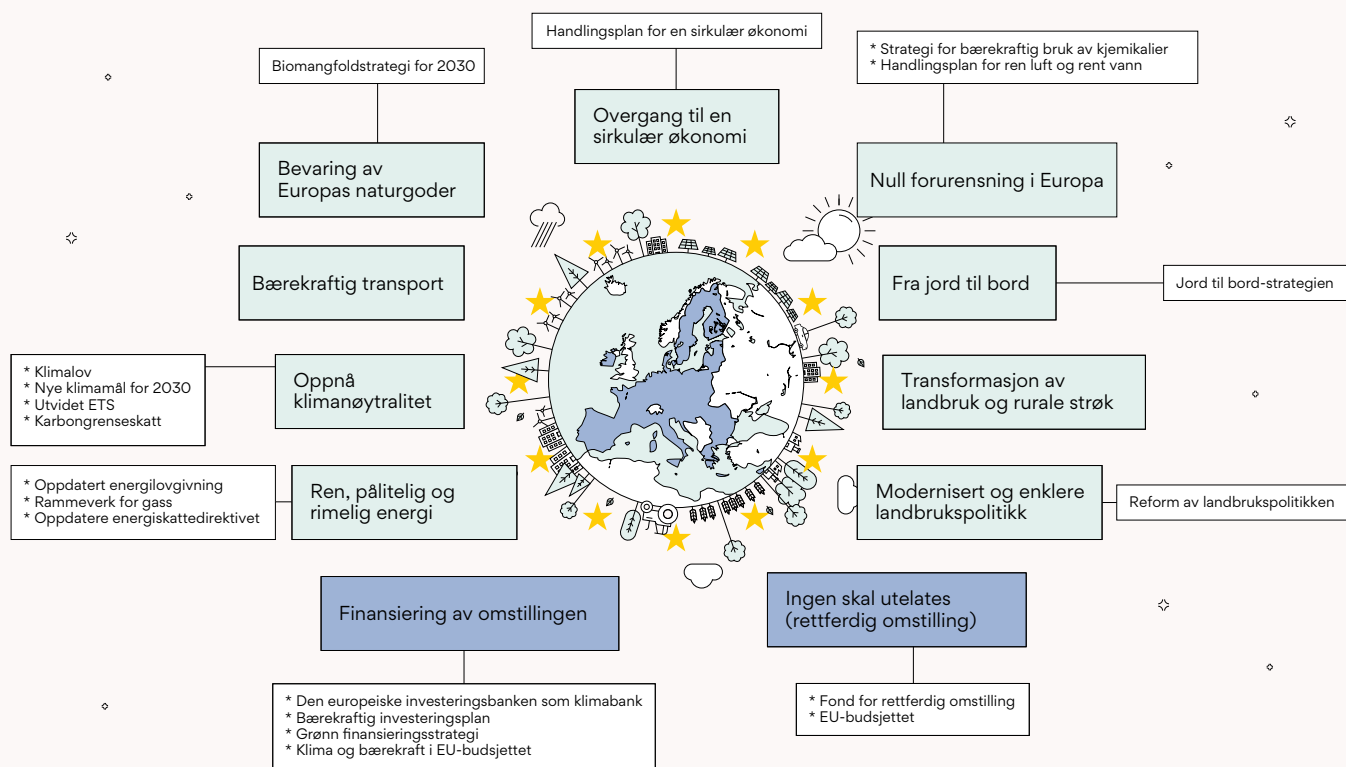
12 <https://energiogklima.no/nyhet/brussel/eu-frykter-at-de-gule-vestene-skal-hindre-det-gronne-skiftet/>

13 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2672>

14 <https://www.ssb.no/utenriksokonomi/utenrikshandel/statistikk/utenrikshandel-med-varer/artikler/norges-viktigste-handelspartnere>

15 <https://energiogklima.no/meninger-og-analyse/kommentar/eus-gronne-giv-er-viktig-for-norge/>

En oversikt over ulike aspekter ved EUs grønne giv. Planene griper inn i de fleste samfunnsområder.

ILLUSTRASJON: JHALAND.COM

forsøket til nå fra en av verdens største økonomier på å formulere hva som skal til av lovverk, prosesser og tiltak for å make omstillingen til et nullutslippssamfunn – uten å ofre velstand og demokrati.

Det er usedvanlig mye som skal klaffe og mange bevegelige deler som skal passe sammen for at dette skal lykkes. Foreløpig har i hvert fall EU klart å holde fast ved hovedmålene. Koronapandemien i 2020–21 og Russlands angrepskrig mot Ukraina 2022–23 var store sjokk for økonomien og samfunnet, men istedenfor å vrake den grønne dagsordenen, har EU heller styrket innsatsen¹⁶.

Man kan kanskje også se den grønne given som et tegn på at klimapolitikken strammer seg til for alvor. EU – og Norge – har forpliktet seg på målene i Paris-avtalen¹⁷. Da må det leveres – noe annet vil være et enormt nederlag.

¹⁶ <https://energiogklima.no/nyhet/eus-groenne-giv/putin-effekten-turbo-pa-gronn-omstilling/>
¹⁷ <https://energiogklima.no/tema/paris-2015/>

Hva er en bærekraftig investering?

Spørsmål og svar om EUs taksonomi

Med detaljerte kriterier for hver bransje vil EU definere om investeringer er bærekraftige og klimavennlige. Hvordan skal dette fungere, og hva blir konsekvensene?

Denne artikkelen ble publisert på Energi og Klima 10. juli 2023.

EUs klassifiseringssystem – oftest kalt «taksonomien» – skal avgjøre når en investering skal anses som bærekraftig.

Her er spørsmål og svar om EUs taksonomi:

Hva er hovedpoenget med taksonomien?

Tanken er å øke tilgangen på kapital til miljø- og klimavennlig virksomhet, og slik skape bærekraftig økonomisk vekst. For å nå miljø- og klimamålene EU har satt seg, trengs det betydelig høyere investeringer i bærekraftige løsninger i sektorer som energi, industri, transport og landbruk.

Når er en investering bærekraftig, ifølge disse reglene?

Fire krav må oppfylles.

- Bidra substansielt til å nå ett eller flere av seks overordnede miljømål: Redusere global oppvarming, klimatilpasning, bærekraftig bruk og vern av vann- og marine ressurser, overgang til sirkulærøkonomi, forhindre og kontrollere forurensning, vern og gjenopprettelse av biologisk mangfold og økosystemer.
- Ikke være til skade for noen av de seks miljømålene.
- Oppfylle sosiale minimumskrav (arbeids- og menneskerettigheter).
- Oppfylle tekniske kriterier som spesifiserer hvorvidt en økonomisk aktivitet bidrar i henhold til krav 1 og 2 på listen.

Er reglene innført?

Selve lovteksten (forordningen)¹ om taksonomien er vedtatt av EUs organer og trådte i kraft i juli 2020.

Diskusjonen siden har dreid seg om det viktige «vedlegget» til systemet – de detaljerte tekniske kriteriene som definerer om en økonomisk aktivitet, som for eksempel et nytt kraftverk, bidrar til å kutte klimagassutslipp eller til klimatilpasning. Blant annet var det mye debatt om atomkraft og gass² skulle kunne klassifiseres som bærekraftig, i en overgangsfase og på strenge vilkår.

Kriteriene som gjelder klimaspørsmål (utslippskutt og klimatilpasning), er vedtatt og trådte i kraft 1. januar 2022.

Kriteriene for de fire øvrige klimamålene³ ble lagt frem av EU-kommisjonen i juni 2023. Dersom det ikke blir utsettelse, vil de tre i kraft 1. januar 2024.

Gjelder reglene i Norge?

Ja – taksonomien er innført i norsk lov via EØS-avtalen. Reglene er tatt inn i en ny lov om bærekraftig finans⁴ som trådte i kraft 1. januar 2023. På regjeringen.no kan du lese mer om innføringen av taksonomien i Norge.⁵

Energi og Klima har skrevet en rekke artikler om konsekvenser av taksonomien for norsk finansbransje og øvrig næringsliv:

- SEB-strategi: – Taksonomien bidrar allerede til omstillingen⁶
- EUs taksonomi kommer hjem til oss med boliglånene⁷
- Sommel fra regjeringen kan svekke byggsektorens tilgang til kapital⁸

TEKST

Olav A. Øvrebø
Redaktør i Energi og
Klima

1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020R0852>

2 <https://energiogklima.no/nyhet/brussel/europaparlamentet-godtar-atomkraft-og-gass-som-baerekraftig-pa-streng-vilkar/>

3 <https://energiogklima.no/nyhet/eu-med-nye-taksonomi-kriterier-for-sirkulaerokonomi-forurensning-og-biologisk-mangfold/>

4 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-12-22-161?q=b%C3%A6rekraftig%20finans>

5 <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/taksonomien-for-baerekraftig-okonomisk-aktivitet/id2924859/>

6 <https://energiogklima.no/nyhet/sebs-sjefsstrateg-for-baerekraft-taksonomien-bidrar-allerede-til-omstillingen/>

7 <https://energiogklima.no/nyhet/eus-taksonomi-kommer-hjem-til-oss-med-boliglanene/>

8 <https://energiogklima.no/nyhet/taksonomien-sommel-fra-regjeringen-kan-svekke-byggsektorens-tilgang-til-kapital/>

- EUs taksonomi – er norske aktører klare?⁹
- Er norsk vannkraft taksonomi-kompatibel?¹⁰

Gjør taksonomien det ulovlig å investere i virksomhet som gir utslipp eller skader miljøet?

Nei. Det er fortsatt lov å investere i kullkraftverk, for eksempel. Men reglene gjør det klart at slike investeringer ikke bidrar til å kutte utslipp eller tilpasse samfunnet til klimaendringer, og dermed heller ikke kan kalles bærekraftige. Det kan bli dyrere å finansiere aktiviteter som ikke blir kalt bærekraftige.

Hvordan påvirker reglene banker og andre finansinstitusjoner?

På flere måter. Finansbransjen skal opplyse om i hvilken grad EUs klassifiseringssystem er brukt for å vurdere bærekraft i de underliggende investeringene, hvilke av de seks miljømålene investeringene bidrar til, og andelen av fondet eller porteføljen som anses å oppfylle kravene i klassifiseringssystemet. Systemet vil bli brukt til «grønnermerking» av finansprodukter.

Vi har flere bakgrunnsartikler om finansbransjen og taksonomien:

- EU med nye taksonomi-kriterier for sirkulærøkonomi, forurensning og biologisk mangfold.¹¹

- – Det må bli enda mer lønnsomt å kutte utslipp.¹²

- Ti ting du bør vite om EUs taksonomi og handlingsplan for bærekraftig finans.¹³

- Alle artiklene er samlet på en egen temaside.¹⁴

Gjelder dette bare privat sektor? Hva med offentlig sektors investeringer?

Reglene etablerer en standard som kommer til å bli brukt også i forbindelse med f.eks. EU-budsjettet og støtteordninger. Etter hvert kan en tenke seg at medlemsland tar standarden i bruk også i nasjonale budsjetter og støtteordninger.

Er kriteriene forskningsbasert?

Det er i hvert fall enighet om at de skal være basert på forskningsresultater. Og prosessen med å fastsette og justere dem skal være åpen.

Hovedpoenget med taksonomien er å øke tilgangen på kapital til miljø- og klimavennlig virksomhet, ikke minst til fornybar energi. Slik vil EU omstille kontinentet og skape bærekraftig økonomisk vekst. Bildet er fra Rapshagen, Tyskland, i 2021.

.....
FOTO: AP PHOTO/MICHAEL SOHN, VIA NTB

9 <https://energiogklima.no/mening-og-analyse/kommentar/eus-taksonomi-er-norske-aktorer-klare/>

10 <https://energiogklima.no/nyhet/er-norsk-vannkraft-taksonomi-kompatibel/>

11 <https://energiogklima.no/nyhet/eu-med-nye-taksonomi-kriterier-for-sirkulaerokonomi-forurensning-og-biologisk-mangfold/>

12 <https://energiogklima.no/nyhet/det-ma-bli-enda-mer-lonnsomt-a-kutte-utslipp/>

13 <https://energiogklima.no/nyhet/ti-ting-du-bor-vite-om-eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-baerekraftig-finans/>

14 <https://energiogklima.no/tema/eus-taksonomi/>

Hva er bærekraftig? Sementproduksjon med fangst av CO₂, som Norcem planlegger i Brevik, vil kunne telle som en bærekraftig investering i henhold til EUs nye regler.

.....
FOTO: NORCEM

Er kriteriene hugget i stein når de først er vedtatt?

Nei. Generelt gjelder at taksonomikriteriene er et «levende dokument» som vil bli oppdatert fortløpende i tråd med utvikling i forskningsresultater og teknologi.

EU-kommisjonen er pålagt å vurdere kriteriene minst hvert tredje år (for overgangsaktiviteter) eller hvert femte år (øvrige). En egen ekspertgruppe («plattform for bærekraftig finans»)¹⁵ gir kommisjonen råd om utvikling og oppdatering av kriteriene.

Hva sier kritikere av taksonomien?

Systemet kritiseres blant annet for å være for byråkratisk.¹⁶ Reglene er detaljerte og kompliserte. De vil måtte endres fortløpende når teknologien forandrer seg. Siden det blir så viktig at en aktivitet er «innafor» i taksonomien, åpner det for omfattende lobbyvirksomhet.

Hvor finner jeg mer informasjon og dokumentasjon?

På norsk anbefaler vi spørsmål og svar på regjeringen.no¹⁷ og nettstedet Europalov.no om klassifiseringsforordningen for fremme av grønne investeringer.¹⁸

EU-kommisjonen har omfattende dokumentasjon på en egen temaside¹⁹ og en brukerguide²⁰. Se også egen side om de tekniske kriteriene²¹.

¹⁵ https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance/platform-sustainable-finance_en

¹⁶ <https://energiogklima.no/nyhet/ti-ting-du-bor-vite-om-eus-taksonomi-og-handlingsplan-for-baerekraftig-finans/>

¹⁷ <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/taksonomien-for-baerekraftig-okonomisk-aktivitet/id2924859/>

¹⁸ <https://europalov.no/rettsakt/klassifiseringsforordningen-for-fremme-av-gronne-investeringer/id-25761>

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

²⁰ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

²¹ https://ec.europa.eu/info/law/sustainable-finance-taxonomy-regulation-eu-2020-852/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

EU med nye taksonomi-kriterier for sirkulærøkonomi, forurensning og biologisk mangfold

Nå får alle miljømålene i EUs taksonomi kriterier for hvilke økonomiske aktiviteter som er grønne. Men kriteriene er mangelfulle, omfattende påfyll gjenstår, ifølge Line Asker i DNB og Simen Kristiansen i Finans Norge.

Artikkelen ble først publisert på Energi og Klima 22. juni 2023.

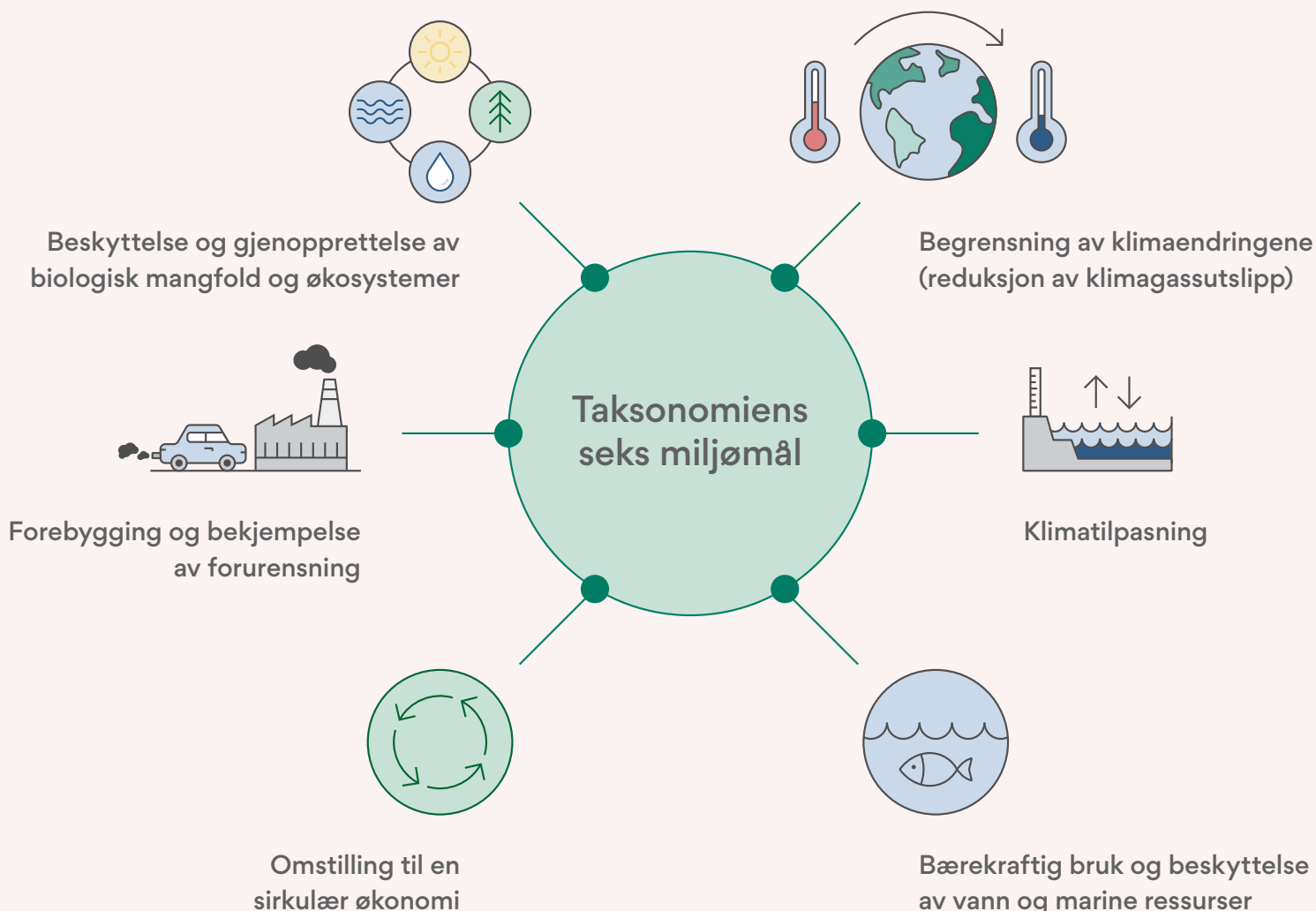
EU-taksonomien er klassifiseringssystemet som forenklet sagt skal gjøre det mulig for investorer, banker og bedrifter å identifisere hvilke økonomiske aktiviteter som er reelt grønne og hvilke som ikke er det. På denne måten vil EU sørge for at det sluses mer kapital inn i det grønne skiftet.

Skal en aktivitet kunne klassifiseres som bærekraftig i henhold til taksonomien, må den blant annet oppfylle et av taksonomiens seks miljømål, som vist i illustrasjonen under:

TEKST

Tellef Øgrim
Frilansjournalist for
Energi og Klima

ILLUSTRASJON: HALTENTBANKEN

I 2021 fastsatte EU kriterier for kun to av miljømålene – det om begrensning av klimaendringer (reduksjon av klimagassutslipp) og det om klimatilpasning. Det vil si at det nå finnes kriterier for hvilke økonomiske aktiviteter som bidrar til å oppnå disse to miljømålene. Den nye norske loven om bærekraftig finans gjennomfører taksonomiforordningen i norsk rett, denne trådte i kraft i januar 2023.

Men nå er altså de fire øvrige miljømålene på vei inn i regelverket – på stammespråket kalles dette «Taxo 4». Disse fire siste miljømålene vil nå få egne kriterier:

- Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann og marine ressurser
- Omstilling til en sirkulær økonomi
- Forebygging og bekjempelse av forurensning
- Beskyttelse og gjenopprettelse av biologisk mangfold og økosystemer

13. juni 2023 godkjente EU-kommisjonen de nye kriteriene¹. Dersom Europaparlamentet og Ministerrådet (medlemslandene) ikke har innsigelser, forventes det at kriteriene trer i kraft ved årsskiftet.

Viktig for bærekraft-hverdagen

– Dette innebærer at det nå blir mulig å avgjøre om prosjekter og aktiviteter er bærekraftige eller ikke opp mot alle seks miljømålene, sier Line Asker, fagleder for bærekraft i DNB.

Tidligere har det for eksempel kun vært mulig å vurdere et nytt bygg opp mot miljømålene innenfor klima. Når vi nå også har kriterier på plass for de fire resterende miljømålene, vil vi for eksempel kunne vurdere et bygg som grønt hvis det bidrar til en sirkulær økonomi, fremholder Asker.

– Til nå har man for eksempel ikke kunnet avgjøre om man har et sirkulært nybygg eller ikke, sier hun.

Utvidelsene er også viktig for en bank som DNB, som må rapportere hvilken andel av bankens utlån som er bærekraftig.

For en del banker er det imidlertid en relativt liten andel av utlånene som kan regnes inn i denne grønne indikatoren. Det skyldes at det i all hovedsak kun er boliglån, billån og utlån til de største selskapene som inngår i beregningen av bankenes «grønne brøk». Små og mellomstore selskaper får ikke noe formelt rapporteringskrav under taksonomien, og derfor har heller ikke bankene krav om å rapportere på utlån til disse selskapene.

I tillegg er et nytt direktiv om rapportering av bærekraft – Corporate Sustainability Reporting Directive eller CSRD – på vei inn i norsk lov (se faktaboks).

– Det innebærer at store virksomheter med allmenn interesse, det vil si som er børsnoterte og har over 500 ansatte, må rapportere på bærekraft årlig, og fra og med årsrapporteringen for 2024. For ikke-noterte, store foretak vil rapporteringskravet gjelde fra 2025, sier Asker.

Hardt å få på plass

Hun legger ikke skjul på at EUs taksonomi og andre bærekraftregelverk fra EU kan være vanskelig å sette seg inn i.

– Det krever mye ressurser og innsats av selskapene for å få på plass taksonomien og det nye direktivet, forkortet CSRD, som regulerer rapporteringen av bærekraft, sier Asker.

De store børsnoterte selskapene har forberedt seg på taksonomien lenge, men fortsatt er en del ting uklart. Det gjelder ifølge Asker for eksempel den konkrete vurderingen av hva det innebærer å «ikke skade et av de andre miljømålene», eller kravet om «scenarioanalyser».

Kravet om å ikke skade andre miljømål er et over-

CSRD: Regjeringens høring om nye EU-regler for bærekraftsrapportering

NOU 2023:15 Bærekraftsrapportering – gjennomføring av direktivet om bærekraftsrapportering – er nå sendt ut på høring. De nye reglene ble fastsatt i EU i desember 2022, i Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Finansdepartementet skriver i høringsbrevet:

«Formålet med reglene er å forbedre rapporteringen fra selskaper, slik at det skal finnes tilstrekkelig offentlig informasjon om bærekraftsrisikoene selskaper er eksponert mot, og om hvordan selskapene påvirker miljø, mennesker og samfunn. Informasjonen i rapporteringen skal være sammenlignbar, pålitelig og enkel å finne for brukerne.»

Høringsfristen er 4. september 2023. Du finner blant annet NOU-en og høringsbrevet på regjeringen.no.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_3192

ordnet kriterium for å bli vurdert som bærekraftig i EUs taksonomi (engelsk: DNSH – The Do No Significant Harm principle).

Dersom man skal vurdere om en fornybar aktivitet virkelig er grønn i henhold til EUs taksonomi, må man utføre en scenarioanalyse av fysisk klimarisiko og iverksette tilstrekkelige risikoavlastende tiltak. Dette kan dreie seg om for eksempel å installere overvannsværn i bygninger i byen eller å bygge flomsikring. Scenarioanalysene skal være vitenskapelig funderte, og skal vurdere hvordan en virksomhet påvirker og blir påvirket av klimamålene under ulike scenarier. Kravene til analysen er nedfelt i en EU-forordning vedtatt i juni 2021² (se side 140 i dokumentet).

– Her er det fortsatt veldig uklart hva som er godt nok. Mye av dette krever at man avklarer ting på tvers av bransjer. Dessuten kan det være særegne, nasjonale problemstillinger, sier Asker.

I likhet med flere av hørings svarene som kom inn i den nylig avsluttede høringsrunden, peker Asker på at mange aktiviteter ikke har kommet med i de fire målene som følger etter de to klima-målene.

Ett eksempel er fiskeri.

– Det er overraskende at en del aktiviteter er tatt ut

etter at arbeidsgruppen hadde lagt fram sitt forslag. Jeg syns listen nå ser relativt tynn ut, men det skal etter planen komme inn flere aktiviteter etter hvert.

Taksonomien styrker arbeidet med bærekraft i banken

På mer generelt plan er Asker svært positiv til innføringen av EUs taksonomi og andre bærekraftregelverk:

– Taksonomien og regelverk for bærekraft bidrar til at finansfolkene snakker mer med bærekraftfolkene, og at det dermed blir bygget kompetanse på tvers i banken.

Norske innspill

Norge har ikke stemmerett når regelverket, som vi likevel skal følge, blir vedtatt i EU. Likevel forsikrer statssekretær i Finansdepartementet Jakob Bjelland (Sp) at regjeringen gir innspill til kommisjonens arbeid med taksonomien i medlemsstatenes ekspertgruppe for bærekraftig finans og i offentlige høringer, og at Norge har dialog med norske interessenter om forslagene fra EU-kommisjonen og ekspertgruppen Platform on Sustainable Finance³.

Line Asker i DNB sier i dette intervjuet at mange aktiviteter ikke har kommet med når det nå er utarbeidet kriterier for taksonomiens fire siste miljømålene. Ett eksempel er fiskeri. – Jeg syns listen nå ser relativt tynn ut, men det skal etter planen komme inn flere aktiviteter etter hvert.

.....
FOTO: REDNINGSSLESKAPET

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2139>

³ https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance/platform-sustainable-finance_en

I høringen som nylig ble avsluttet, har regjeringen gitt innspill⁴ om blant annet utkast til kriterier for dreneringssystemer og maritim transport.

Forventer nye utvidelser

Som flere andre observatører peker Bjelland på at EU-kommisjonen har valgt å se bort fra ekspertanbefalinger, i hvert fall i denne omgang.

– Utkastene som EU-kommisjonen har hatt på høring, dekker bare et utvalg av aktivitetene som Platform on Sustainable Finance kom med anbefalinger om i 2022. Fiskeri og jordbruk er blant aktivitetene som ekspertgruppen har foreslått kriterier for, men som ikke er omfattet av utkastene som var på høring nå.

– Vi forventer at EU-kommisjonen vil sende utkast for de gjenstående aktivitetene på høring ved et senere tidspunkt, sier Bjelland.

Utgående kommisjon med hastverk

Simen Kristiansen, fagsjef for bærekraftig finans i Finans Norge, sier det er uklart hvorfor for eksempel kriterier for vurdering av bærekraft i fiskerinæringen er holdt utenfor forslaget.

– Men det generelle svaret på hvorfor det er langt færre aktiviteter i dette forslaget enn hva som allerede er vedtatt for de klimarelaterte målene, er at EU-kommisjonen er på vei inn i siste år av innværende periode. Høsten 2024 skal en ny kommisjon være på plass. Det vil si at det antakeligvis vil komme få nye reguleringsinitiativer høsten 2023 og våren 2024 – om noen.

Kristiansen hevder det også betyr at den nåværende kommisjonen har dårlig tid når det gjelder å få ting vedtatt. For å begrense antallet høringssvar og mulig debatt velger kommisjonen derfor å fremme et lite omfattende, og antakeligvis lite kontroversielt, forslag.

– Kan du nevne flere aktiviteter som kunne vært med?

– Jeg tror miljømålet som går på beskyttelse av økosystemer er det mest «skuffende», fordi det inneholder kun to sektorer/aktiviteter. Det er forståelig fordi det er krevende å formulere gode terskelverdier knyttet til naturpositive aktiviteter, men her blir det så lite som inkluderes i målet, at det er nesten bortkastet. Her kan du se for deg alle økonomiske aktiviteter som enten er avhengig av

eller som påvirker naturen – landbruk, fiskeri, skog, bygg og eiendom, industri og akvakultur – det vil si store deler av økonomien. Ingen av disse er inkludert, påpeker Kristiansen.

– Er det både fordeler og ulemper for en bransje at den holdes utenfor?

– For den enkelte bransje kan det kanskje virke like greit å være utenfor, fordi man får mindre omfattende «krav» til hva som er bærekraftig. Taksonomien setter strenge kriterier, og de er vanskelige å oppfylle. Da vil kanskje noen mene at det er «enklere» å være utelatt.

Fra et finansperspektiv er det, ifølge Kristiansen, ikke like enkelt.

– Finansnæringen er avhengig av et mer omfattende rammeverk for å ha en god beskrivelse av hvor kapitalen skal flyttes i årene som kommer. Når taksonomien blir mindre omfattende, blir den et mindre relevant omstillingsverktøy. Det undergraver intensjonen med taksonomien. Med det begrensede forslaget som kom fra EU-kommisjonen nå, blir det veldig lite finansforetakene kan inkludere i sine taksonomigrønne porteføljer, sier han.

Den 13. juni la Kommisjonen fram en ny pakke for bærekraftig finans. Foruten de nye kriteriene, inneholder pakken regler for selskaper som foretar ESG-rating og en politikk for mer brukervennlighet i unionens grønne finanspolitikk. Når pakken er oversatt til alle påkrevde språk, vil forslaget bli lagt fram for EU-parlamentet og Rådet. Målet er at reglene trer i kraft fra nyttår 2024. Følg prosessen på EU-kommisjonens nettside «Sustainable finance package».⁵

Jakob Bjelland (Sp), statsekretær i Finansdepartementet.

.....
FOTO: RAGNE B. LYSAKER / SP

4 <https://www.regjeringen.no/contentassets/296636deecf419590fe6b5668fe196f/innspill-til-kommisjonen-om-nye-taksonomikriterier-mai-2023.pdf>

5 https://finance.ec.europa.eu/publications/sustainable-finance-package-2023_en#delegated

Globalt taksonomi-lappeteppe

Hvert land sin grønne taksonomi, men kan noen få dem til å snakke sammen?

Artikkelen ble først publisert på Energi og Klima 25. juni 2023.

Rundt 40 grønne taksonomier er under utvikling i land rundt om i verden, ifølge aktører Energi og Klima har vært i kontakt med.

En av dem er Matteo Bigoni, som leder taksonomi-avdelingen i Green Bond Initiative¹, som arbeider globalt for klassifisering av grønne lån (obligasjoner). Bigoni og hans team er for tiden direkte inne som rådgivere for et titalls prosjekter i forskjellige verdensdeler. Han håper og tror at alle land ender opp med en grønn taksonomi i en eller annen form.

Samtidig ser han og andre aktører faren for at spriket mellom forskjellige, nasjonale og regionale taksonomier blir så stort at utviklingen av et internasjonalt, grønt finansmarked kveles i fødselen.

– Det utvikles eller planlegges taksonomier over hele verden. Målet må være at så mange som mulig blir brukervennlige, og ikke minst at de snakker sammen, sier Bigoni.

– *Hvor mange prosjekter finnes idag?*

– Hvis vi slår sammen de som er under utvikling og de som er planlagt, kommer vi fram til et tall rundt 40.

– *Kommer alle land til å ende opp med en taksonomi?*

– Jeg håper og tror at alle ender opp med en taksonomi, men jeg håper også på flere regionale initiativer der hvor det er naturlig, som gjør det mulig for flere land å jobbe sammen. Det forutsetter at de må basere sin regionale løsning på et ønske om åpen handel seg imellom, sier Bigoni.

– *Hva skjer hvis de blir for ulike?*

– Det er fint at det vokser fram taksonomier, men de må harmoniseres for å unngå fragmentering av markeder. Det vi håper er at de forskjellige taksonomiene baseres på noen universelle prinsipper. Det er naturlig at det er variasjoner basert på regionale forskjeller, men det må være noen kjerneprinsipper som alle taksonomier slutter seg til slik at markedene kan fungere homogent, sier Bigoni.

Internasjonale initiativer

Det finnes forskjellige initiativer som jobber for harmonisering av taksonomiprosessene. Ved siden av arbeidet som pågår mellom EU og Kina peker Bigoni på Den internasjonale plattformen for bærekraftig finans², som prøver å bidra til felles metodikk og ikke minst utveksling av tilnærminger og erfaringer.

Den nevnte plattformen, der Norge er medlem, publiserte i fjor en rapport om fellestrekk mellom EU og Kinas taksonomier under navnet *Common Ground Taxonomy*³.

– Det burde være flere slike initiativer, både for taksonomier og for andre prosesser innfor grønn finans, mener Bigoni.

Han har ikke minst tro på at EUs taksonomi, som også Norge skal bruke, har blitt en mal for mange nasjonale prosesser.

– Det er den mest detaljerte. Og fordi mye av arbeidet er gjort, er det lett for andre å bruke den. Du kan tilpasse den ditt land og dine markedsforhold, og så ta den i bruk.

Samtidig understreker Bigoni at rapporteringsregimet fortsatt er underutviklet.

– Ett eksempel er spørsmålet om hvem man skal rapportere til dersom en virksomhet krysser landegrensener. Blir det dobbelt rapportering? Her er det mye som gjenstår. Vi trenger en internasjonal rapporteringsstandard, sier Matteo Bigoni fra Climate Bonds Initiative.

Utsettelse, og ny plan

På slutten av 2022 ble Storbritannias taksonomi-prosess utsatt. I mars kom imidlertid britenes nye plan for utvikling av grønn finans, der det annonseres offentlig høring om et nytt taksonomi-utkast høsten 2023. Ifølge Green Finance Institute⁴ (GFI) jobbes det ikke minst med å lage et regelverk som skal bli mer brukervennlig enn EUs. Det handler både om det GFI oppfatter som

TEKST

Tellef Øgrim

Frilansjournalist for Energi og Klima

1 <https://www.climatebonds.net/>

2 https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/international-platform-sustainable-finance_en

3 https://finance.ec.europa.eu/system/files/2021-12/211104-ipsf-common-ground-taxonomy-instruction-report-2021_en.pdf

4 <https://www.greenfinanceinstitute.co.uk/>

uoversiktligheten i EU-regelverket, og kriteriene som skal avgjøre om en bærekraftig investering ikke skader andre sider av miljø eller samfunn.

I tillegg advarer GFI mot at politiske kompromisser i den detaljerte utformingen av EU-taksonomien truer prinsippet om at arbeidet mot netto null-samfunnet skal baseres på vitenskapelige kriterier.

Ingrid Holmes, som leder Green Finance Institute, leder også den uavhengige ekspertgruppen Green Technical Advisory Group (GTAG)⁵, utgått av den britiske finansbransjen, som gir råd om utformingen av taksonomien. GTI og GTAG ga i februar 2023 ut rapporten *Promoting the international interoperability of a UK Green Taxonomy*.⁶

Holmes' kollega i Green Finance Institute, senioranalytiker Adam Standage, bekrefter overfor Energi og Klima at håpet er at en britisk taksonomi skal bidra til sikre Londons posisjon som internasjonalt finanssentrum etter Brexit.

– En solid, vitenskapelig basert og tilgjengelig taksonomi blir et viktig bidrag til vårt mål om å bli verdens første finanssentrum i samsvar med netto null, skriver Standage i et epost-intervju med Energi og Klima.

Det er lite tvil om at visjonen om grønn finans spiller en rolle i arbeidet med å lindre skadevirkningene av Brexit.

Standage peker dessuten på at Storbritannia og EU nylig ble enige om et felles rammeverk⁷ for samarbeid om reguleringer på finansområdet.

Mange varianter

I rapporten fra GTI som inneholder advarslene mot svakheter i EU-regelverket (over), foretar organisasjonen også en vurdering av noen utvalgte, nasjonale taksonomier. Der bekreftes blant annet Matteo Bigonis inntrykk av at EU-taksonomien blir brukt som mal av mange. To eksempler er Sør-Afrika og Colombia.

Men det betyr ikke at landene henfaller til en kopier ut og lim inn-metode.

To eksempler er når Sør-Afrika velger å se bort fra EUs kriterier for grønt skogbruk, og når Colombia lager egne kriterier for jordbruk.

GFI's ekspertgruppe konkluderer i rapporten med at det er naturlig at en nasjonal taksonomi føl-

ger nasjonale lover og regler, men gjør samtidig oppmerksom på at dette utfordrer samsvarer med taksonomier i forskjellige land.

Asiatisk trafikklys

Andre land, som Malaysia, opererer med et trafikklys-prinsipp, der grønt lys gis til aktiviteter som samstemmer med internasjonale grønne taksonomier, gult representerer en fremgang i forhold til tidligere praksis mens rødt ikke følger internasjonale standarder.

Bangladesh etablerer på sin side en svarteliste for virksomheter som ikke kvalifiserer for bærekraftig finansiering.

Mens andre taksonomier ikke har inkludert gruvedrift, berømmer GFI Chile for å vedta kriterier for grønn utvinning av mineraler som for eksempel litium og kobber, som begge er viktige for overgangen til netto null.

Russlands taksonomi følger EUs tett, skriver GFI / GTAG i rapporten. På ett område har Russland imidlertid valgt en variant som ifølge granskerne kan representere en interessant nyvinning. Det gjelder nettopp kriteriene for å bestemme om et grønt tiltak skader et annet av miljømålene – det som i EUs taksonomi kalles Do No Significant Harm (DNSH). I Russland vil et prosjekt bli godkjent dersom det er i overensstemmelse med Russlands miljøvernlovgivning.

GFI vurderer den russiske vrien på DNSH-kravet som enklere og interessant, uten å ville anbefale løsningen før den er gransket ytterligere.

Balansegang

Overordnet pluss- og minuser i forskjellige lands løsninger, gjenstår spørsmålet om harmonisering. GFI's Adam Standage minner om at taksonomier, definisjoner og kriterier utarbeides verden rundt og i stor fart.

– Den pågående utviklingen av nasjonale taksonomier kan imidlertid forverre problemene knyttet til markedsfragmentering, økte transaksjonskostnader samt risikoen for "grønnvasking" gjennom utnyttelse av smutthull i et uferdig regelverk, som kan hemme jobben som gjøres for å fremme grenseoverskridende, grønn finans, skriver Adam Standage i Green Finance Institute (GFI).

⁵ <https://www.greenfinanceplatform.org/policies-and-regulations/green-technical-advisory-group>

⁶ <https://www.greenfinanceinstitute.co.uk/wp-content/uploads/2023/02/GFI-GTAG-INTERNATIONAL-INTEROPERABILITY-REPORT.pdf>

⁷ <https://www.gov.uk/government/publications/uk-eu-memorandum-of-understanding-on-financial-services-cooperation/uk-eu-memorandum-of-understanding-on-financial-services-cooperation>

SEBs sjefsstrateg for bærekraft: – Taksonomien bidrar allerede til omstillingen

– Taksonomien er knapt iverksatt og må forbedres mye. Likevel påvirker den allerede prioriteringene i finansverdenen, sier medlem i EUs arbeidsgruppe for bærekraftig finans, Karl-Oskar Olming i SEB i Stockholm.

Artikkelen ble publisert første gang på Energi og Klima Publisert 30. november 2022.

- Taksonomien har en utdanningseffekt.
- Taksonomien påvirker oppbyggingen av fond.
- Noen industrier vil bli særlig interessante for bankene fordi omstillingsinvesteringene deres er store.
- Menneskets mulighet til å overleve står på spill.
- I den situasjonen menneskeheten befinner seg i, må vi bli bedre på å beskrive hvordan aktivitetene våre påvirker planeten og samfunnet.
- Russlands angrepskrig øker behovet for å nå taksonomiens mål.

Sjefsstrateg for bærekraft i den store forretningsbanken SEB, Karl-Oskar Olming, har i flere år deltatt i EUs arbeidsgruppe Platform on Sustainable Finance¹, som blant annet har bidratt i utformingen av EUs handlingsplan for bærekraftig finans.

En viktig byggestein i planen er EUs taksonomi, et omfattende klassifiseringssystem som skal definere hva som er en bærekraftig aktivitet. En annen byggestein er EUs offentliggjøringsforordning. Den regulerer hvordan selskaper skal gi investorer informasjonen de trenger for å kunne sikre at investeringene deres går til bærekraftige og grønne prosjekter.

Fra sitt utsiktstårn i SEBs hovedkontor i Stockholm slår Olming fast at EUs taksonomi er et uferdig prosjekt som må utvikles videre. Likevel mener han at dette grønne initiativet allerede påvirker beslutninger i bank, finans og selskaper.

I EØS-landet Norge er EUs taksonomi og krav om å offentliggjøre bærekraftsinformasjon «oversatt» til Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer². Loven ble vedtatt av Stortinget rett oppunder jul i 2021.

Enig med Vedums beskrivelse

Da finansminister Trygve Slagsvold Vedum argumenterte for den nye loven i Stortinget i 2021, begrunnet han den slik: «Omstillingen til en lavutslippsøkonomi vil kreve store investeringer, og også privat kapital må bidra til reduksjon av klimagassutslipp». SEBs sjefsstrateg for bærekraft er enig i Vedums beskrivelse av hvorfor taksonomien trengs.

– Ja, da Paris-avtalen ble vedtatt i 2015 ble det fort tydelig at det kreves enorme mengder kapital om avtalen skal gjennomføres. Fossilbaserte aktiviteter som slipper ut CO₂, skal fases ut. Behovet for investeringer i fornybare og bærekraftige løsninger øker og øker. Situasjonen var og er akutt om vi skal få på plass en økonomi med lave CO₂-utslipp, sier Karl-Oskar Olming.

– Bare for å kutte klimagassutslipp trenger EU –

TEKST

Anne Jortveit
Nestleder i Norsk klimastiftelse

Taksonomien og rapportering

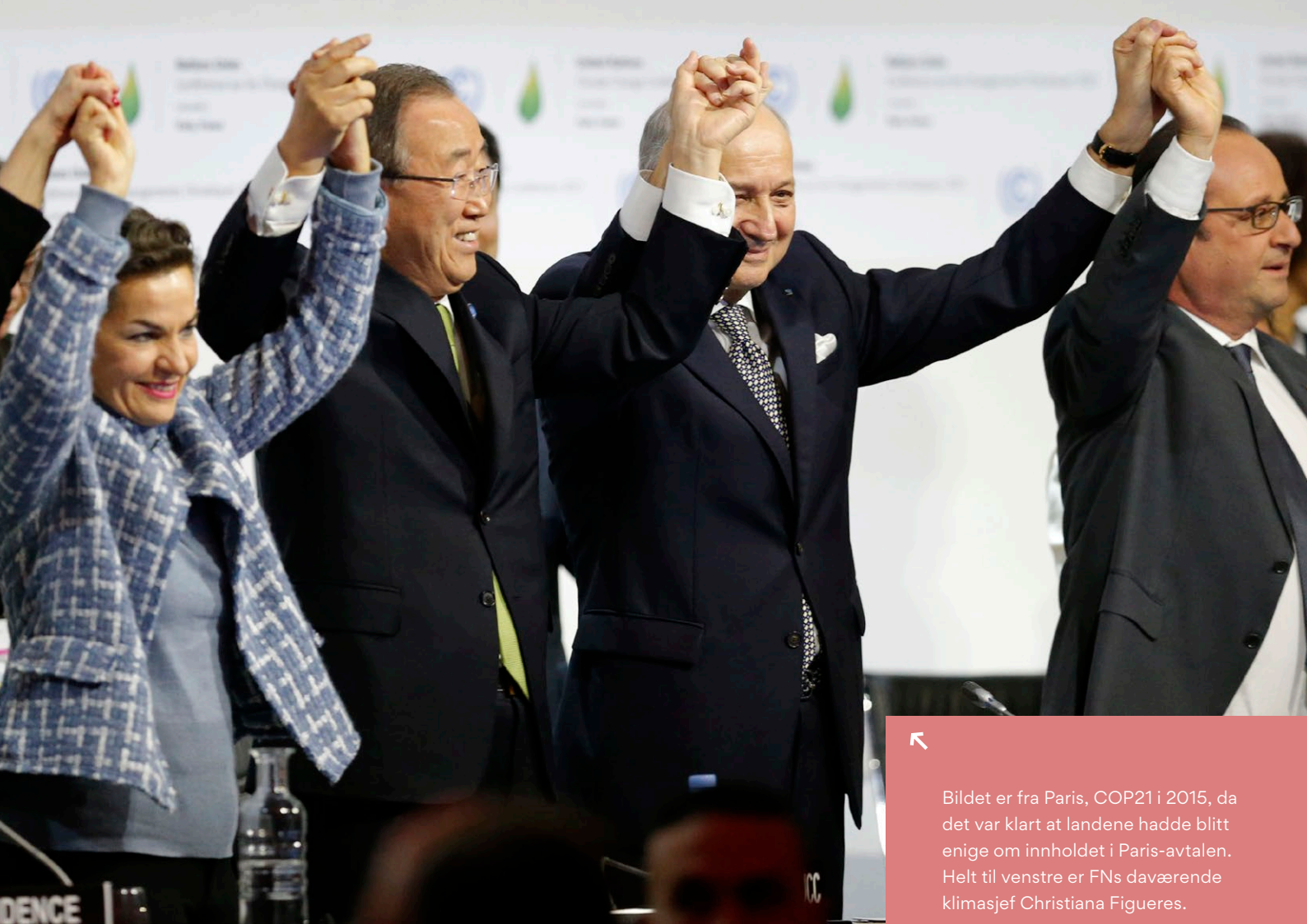

Kravet om å rapportere etter taksonomiforordningen gjelder i EU fra 2022, med innfasing over et par år. I starten er det kun børsnoterte selskaper med mer enn 500 ansatte – inkludert banker og forsikringsselskap – som må rapportere på hvor stor andel av deres virksomhet som er grønn etter taksonomiens kriterier. Etter hvert vil kravet også gjelde andre store selskaper over 250 ansatte. Dessuten må kapitalforvaltere som markedsfører investeringsprodukter som kalles bærekraftige eller grønne opplyse om hvor stor andel som er grønn i henhold til kravene i taksonomien.

1 https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance/platform-sustainable-finance_en

2 <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=85201>

Bildet er fra Paris, COP21 i 2015, da det var klart at landene hadde blitt enige om innholdet i Paris-avtalen. Helt til venstre er FNs daværende klimasjef Christiana Figueres.

.....
FOTO: REUTERS/STEPHANE MAHE,
VIA NTB

hvert år fram til 2027 – 350 milliarder euro i ekstra investeringer. For de øvrige bærekraftsområdene er behovet 120 milliarder euro i ytterligere investeringer utover det som allerede er på gang, hvert år fram til 2027. Slike store beløp kan ikke det offentlige stille opp med. Finanssektoren har en viktig rolle i arbeidet med å fremskaffe midlene.

– Men for markedet er det vanskelig å være sikker på hva som er rett om vi skal bidra til å nå Paris-målene. På bakgrunn av dette oppsto ideen om et klassifiseringssystem – taksonomien – som gjør det tydelig hva som er en miljømessig bærekraftig økonomisk aktivitet. Taksonomien skal blant annet hjelpe markedet med å skille mellom prosjekter som ikke bidrar til å kutte klimagassutslipp og prosjekter som kutter utslipp i et omfang som kan anses å signifikant bidra til å nå Parisavtalens 1,5 graders-mål. Det er nyttig informasjon, og det finnes jo også en viss rimelighet i at et selskap ikke skal kunne kalle seg bærekraftig når det driver med aktivitet på bekostning av andre mennesker eller naturen.

– Men mye har skjedd siden ideen om å etablere taksonomien vokste frem. Vi har de siste par årene fått øvrige initiativ som Science Based Targets³, Net-Zero Banking Alliance⁴ eller Net-Zero Asset Owner Alliance⁵. Dermed har vi nå flere hjelpemidler som kan vise oss hva som faktisk er en investering i tråd med Paris-avtalen. Taksonomien vil sammen med de nye mer sektorspesifikke rammeverkene bidra til at vi får sluset mer kapital i grønn retning. Heldigvis er mange investorer interesserte i å plassere kapital i prosjekter som bidrar til energiomstillingen, sier Olming.

Utdanningseffekt

– Flere har klaget på at taksonomien er omfattende og tidkrevende. Sjeføkonom i Sparebank 1 Markets, Harald Magnus Andreassen, har kalt taksonomien for «et überbyråkratisk makkverk»⁶. Hvilken effekt har den hatt så langt?

³ <https://sciencebasedtargets.org/>

⁴ <https://www.unepfi.org/net-zero-banking/>

⁵ <https://www.unepfi.org/net-zero-alliance/>

⁶ <https://finanswatch.no/nyheter/regulering/article13424092.ece>

– Selv om de fleste selskaper ennå ikke har begynt å rapportere formelt etter taksonomiens krav, har innføringen av den hatt betydning. For det første har den ført til at ledelse og fagfolk i store selskaper diskuterer og vurderer hvordan taksonomien vil kunne påvirke forretningen. Og mange selskaper forbereder seg på rapporteringen ut fra taksonomiens krav. I alt dette ligger det naturligvis en betydelig utdanningseffekt. Selskapene får et mer bevisst forhold til hvordan deres aktivitet påvirker klima, miljø og samfunn og hvordan de kan beskrive sine bærekraftige økonomiske aktiviteter overfor investorer, sier Olming.

– På policynivå – eller blant beslutningstagere – har taksonomien blitt et viktig spørsmål. Kravet om å rapportere etter taksonomien påvirker utformingen av selskapets strategier, planer og retningslinjer. Dette var ikke den primære hensikten, men er en indirekte og viktig effekt av at EU har innført dette klassifiseringssystemet.

Taksonomien påvirker oppbyggingen av fond

– Et tredje eksempel på at EUs taksonomi og handlingsplan for bærekraftig finans har hatt effekt gjelder oppbygging av grønne fond. I henhold til handlingsplanen er det nå obligatorisk å offentliggjøre informasjon om graden av bærekraft i fond. EU deler disse inn i tre: Såkalte Artikkel 8-fond er kort forklart fond med bærekraftsegenskaper, Artikkel 9-fond er fond med bærekraftmålsetting

– mens alle de øvrige fondene kategoriseres som Artikkel 6-fond, sier Olming. (Se tekstboks.)

– Når man nå bygger nye fond, må man også vurdere hvilken rolle taksonomien vil spille framover. Når selskapene snart skal begynne å rapportere etter taksonomien, ønsker både investorene, investorenes banker og beslutningstagere i selskaper å vite noe om hvordan fondene de er eksponerte i, gjør det, også i forhold til taksonomiens krav.

– Da blir spørsmålet for dem som setter opp fond: Hva skal til for å bygge et Artikkel 9-fond eller et Artikkel 8-fond? Mange vil nok prøve å bygge fondene slik at de er lysegrønne eller mørkegrønne for på den måten å sikre at de harmonerer med taksonomien.

– Etter hvert kan det kanskje også tenkes at forbruker – eller kunden – vil etterspørre denne kunnskapen. Det kan bli interessant, men vi er fremdeles på et veldig tidlig stadium.

– Å bygge opp fond etter taksonomien kan være krevende: En måte å gjøre det på er å finne ut av hvilke selskaper som ikke lever opp til kravet om «do no significant harm» – at aktiviteten ikke skal gjøre vesentlig skade. Disse kan lukes ut av ditt

I den situasjonen menneskeheten befinner seg nå må vi bli bedre på å beskrive hvordan aktivitetene våre påvirker planeten og samfunnet, det er nødvendig om vi skal få til endring, mener sier Karl-Oskar Olming i SEB i Stockholm. – Vi må derfor ha ydmykhet for at vi nå holder på med å introdusere en ny måte å tenke på og som ikke er kommet like langt som tradisjonell økonomisk og finansiell beskrivelse, sier han.

.....
FOTO: SEB

Fond og EUs handlingsplan for bærekraftig finans

EUs handlingsplan for bærekraftig finans deler fond og øvrige investeringsprodukter inn i tre hovedkategorier: Artikkel 6-fond, Artikkel 8-fond og Artikkel 9-fond. Norske Skagen-fondene forklarer forskjellen mellom fondene slik:

- **Artikkel 9 (også kjent som mørkegrønne) fond er produkter som har bærekraftige investeringer som hovedmål.**
- **Artikkel 8 (også kjent som lysegrønne) fond fremmer «miljø- og samfunnsprosjekt».**
- **Artikkel 6 omfatter fond som verken er artikkel 8 eller 9, men hvor bærekraft like fullt kan være del av forvalterens prosess.**

investeringsunivers om du skal bygge bærekraftige, grønne fond. Så kan det være et tips å se etter selskaper med høy taksonomi-CapEx men lav grad av taksonomi-inntjening, dette er gjerne selskaper som står midt i omstillingen, og her kan det finnes oppsider. Slik er det flere som tenker, sier Olming.

Kapitalmarkedet gir rimeligere lån når noe er grønt

Som del av taksonomien skal banker rapportere på det som kalles er den «grønne brøken» (Green Asset Ratio). Den viser hvor høy prosentandel av bankenes utlån som går til formål som i henhold til taksonomiens krav er grønne. Når bankene selv låner inn penger i kapitalmarkedet som igjen skal lånes ut til bankens kunder, er det gunstig å kunne vise til en stor «grønn brøk». Da kan banken få rimeligere lån i kapitalmarkedet fordi flere aktører nå er interesserte i grønne prosjekter enn tidligere. Dermed må disse konkurrere om å få låne banken penger, sier Olming.

– *Ved hjelp av taksonomiens kriterier kan bankene nå mer nøyaktig slå fast hva som faktisk er grønt. Hvordan påvirker dette prioriteringene til SEB og andre banker?*

– SEB er en stor forretningsbank og dermed også en typisk relasjonsbank. Når det kommer til taksonomien, vil banker for eksempel vurdere følgende: Hvis vi gir lån til en bilprodusent, vil om lag 20 prosent av selskapets aktivitet kunne klassifiseres som grønne i henhold til taksonomien hvis du

ser på bilselskapets inntekter. Men om du ser på kapitalutgiftene til selskapet, da vil andelen klimariktig aktivitet ligge mellom 90 og 100 prosent på grunn av investeringene til elektrifisering i disse selskapene.

– Derfor kan bankene framover være mer interesserte i å låne ut penger til investeringer framfor å gi generelle bedriftslån. Da kan nesten 100 prosent av utlånene klassifiseres som grønne i henhold til taksonomien, noe som igjen kan bli økonomisk fordelaktig for banken som innlåner, sier Olming.

– *Hva med lån til industrien, hvordan vil de fungere i lys av taksonomien?*

– Noen industrier vil bli særlig interessante for bankene fordi omstillingsinvesteringene deres er store. Produksjon av grønt stål i Sverige er et godt eksempel. Hoveddelen av tradisjonelle stålverk er jo i dag ikke grønne i henhold til taksonomien, men disse bedriftene investerer mye for å kutte utslipp og bli grønnere. Et tradisjonelt stålverk som SSAB investerer for eksempel i hydrogen for å kutte utslipp og produsere utslippsfritt stål fra og med 2026. Banker kan da velge å gi lån til SSABs investeringer i det grønne, framfor slik man har gjort det historisk sett – nemlig at relasjonsbanken gir et generelt lån til bedriften. Da blir lånet 100 prosent grønt og da kan banken få bedre betingelser i kapitalmarkedet. Og det utgjør jo en enorm forskjell for banker som har lånt ut titalls milliarder til selskaper som omstiller seg, forklarer Olming.

– H2 Green Steel som skal investere titalls milliarder svenske kroner i Norrland er et eksempel på et selskap som umiddelbart blir grønt i henhold til taksonomien, fordi selskapet skal levere nær utslippsfritt stål. Det samme gjelder batterifabrikken Northvolt i Luleå, den er helt grønn fra starten av.

– *Alt dette forteller noe om hvordan banken organiserer utlånene, men hvordan bidrar dette til å få fart på energiomstillingen?*

– For kundene betyr dette at det er bedre tilgang til rimeligere kapital jo mer man omstiller seg, da er det flere banker som har lyst til å gi deg lån. Det kan inspirere til raskere omstilling. Vi ser at konkurransen om å finansiere grønne energiprojekt er svært høy og dermed blir finansieringskostnaden for selskapene bedre. Om dette skyldes taksonomien, kan jeg ikke si.

Taksonomien og verdikjeder

– *Hvordan vil taksonomien påvirke oppbyggingen av verdikjeder?*

- Jordkloden vil jo klare seg, og det vil finnes forskjellige arter igjen på planeten, men hva som vil skje med oss mennesker om vi ikke klarer å kutte utslipp og bli mer bærekraftige, det kan vi ikke si med sikkerhet, sier Karl-Oskar Olming i SEB. Bildet fra 2022 viser døde palmetrær i en av Marokkos oaser som nå trues av klimaendringer, noe som har skapt en nødsituasjon for landets landbruk.

.....
FOTO: AP PHOTO/MOSA'AB
ELSHAMY VIA NTB

- Det er et godt spørsmål, vi er ikke kommet så langt at vi kan si så mye om det ennå. En utfordring er at taksonomien er oppbygd rundt aktiviteter. Bare iblant tar den hensyn til hele verdikjeder. Taksonomiens krav om at aktiviteten ikke skal gjøre vesentlig skade handler jo dels om verdikjeden. Det finnes eksempler på investeringer som kutter utslipp, men som i sin verdikjede kan ha negativ påvirkning på naturen eller miljøet. Her er det mer jobb å gjøre for EUs arbeidsgruppe «Platform on Sustainable Finance».

- Så har vi mange selskaper som bare kjøper inn produkter som er grønne i henhold til taksonomien, som matvarebutikker og dels bilindustrien som har en hel del underleverandører. I hvilken grad er disse grønne? En annen utfordring er at det kan bli veldig komplekst for multinasjonale selskaper som har mye aktivitet i forskjellige land i og utenfor EU. Men når verktøyet er på plass, vil det være lettere for eksempelvis banker å si noe om hvor mye av kundens aktivitet som er grønn i henhold til taksonomien, både når det gjelder inntekt og investeringer. Krevende for kunden, men for kundekontakten i banken blir dette enklere, sier Olming.

- Så er det selvsagt noen aktiviteter og verdikjeder som aldri kommer til å bli grønne i henhold til taksonomien. For eksempel bør underleverandører til fossildrevne biler fundere på hva det er de produserer, snart kommer etterspørselen til å bli borte.

Menneskets mulighet til å overleve står på spill

- Så tilbake til dette med at taksonomien er kompleks. Ja, det er nok riktig. Men husk at den tradisjonelle økonomiske og finansielle beskrivelse er utviklet gjennom 100-150 år, dermed har den

et veldig langt forsprang og dermed fremstår den mindre kompleks. I den tradisjonelle økonomiske beskrivelsen er det stor aksept for å forholde seg til en hel del regelverk og standarder og for den slags skyld: byråkrati.

- Det viktigste her er at vi nå er i en situasjon der spørsmålet om menneskets mulighet til å overleve står på spill. Jordkloden vil jo klare seg, og det vil finnes forskjellige arter igjen på planeten, men hva som vil skje med oss mennesker om vi ikke klarer å kutte utslipp og bli mer bærekraftige, det kan vi ikke si med sikkerhet.

- I den situasjonen menneskeheten befinner seg i, sier det seg selv at vi må bli bedre på å beskrive hvordan aktivitetene våre påvirker planeten og samfunnet. Det må til for å få til endring. Men så sier det seg også selv at denne måten å beskrive og kategorisere på ennå ikke er en profesjon som er ferdig utviklet. Vi må derfor ha ydmykhet for at vi nå holder på med å introdusere en ny måte å tenke på og som ikke er kommet like langt som tradisjonell økonomisk og finansiell beskrivelse. Og vi må også ha respekt for at det nye vi skal inn i, ikke er helt likt det gamle, og at det tar tid å utvikle et regelverk og spilleregler.

- Vi må forbedre og forenkle slik at taksonomiens kriterier blir mer treffsikre, da kan den bli det effektive redskapet vi trenger. Men dette er det beste vi har kommet opp med nå, sier Karl-Oskar Olming i SEB.

Russlands angrepskrig øker behovet for å nå taksonomiens mål

EUs grønne vekststrategi – EU Green Deal – har ambisiøse mål for å transformere energisystemene i Europa, kutte utslipp, minske avhengigheten av fossil energi og øke investeringene i det fornybare. Sjefsstrateg for bærekraft Karl Oskar Olming i SEB mener at Russlands krigføring i Ukraina påvirker selve energiomstillingen og behovet for omstillingen. Taksonomien kan hjelpe til med å øke tempoet.

– Ja, Russlands angrepskrig påvirker Europas energiomstilling betraktelig. Deler av Europa våknet i vinter opp til at de var hardt og tungt eksponert i gass. Landene har nå innsett at det ikke bare er riktig å diversifisere energitilgangen ut fra et miljøperspektiv, men også ut fra et geopolitisk perspektiv. Og det haster. Krigen viser at jo mer uavhengig hvert land er når det gjelder energi, jo mer motstandsdyktig er man i forhold til omverdenen, sier Karl-Oskar Olming.

– Krigen forsterker behovet for å nå flere av taksonomiens mål raskt, ikke minst det å finansiere og få på plass produksjon av mer lokal, fornybar energi. Krigen får også fram behovet for å få fart på det enkleste klimatiltaket: energieffektivisering.

– På grunn av Covid og krig har vi også erfart at noen leverandørkjeder er blitt mer usikre og risiko-

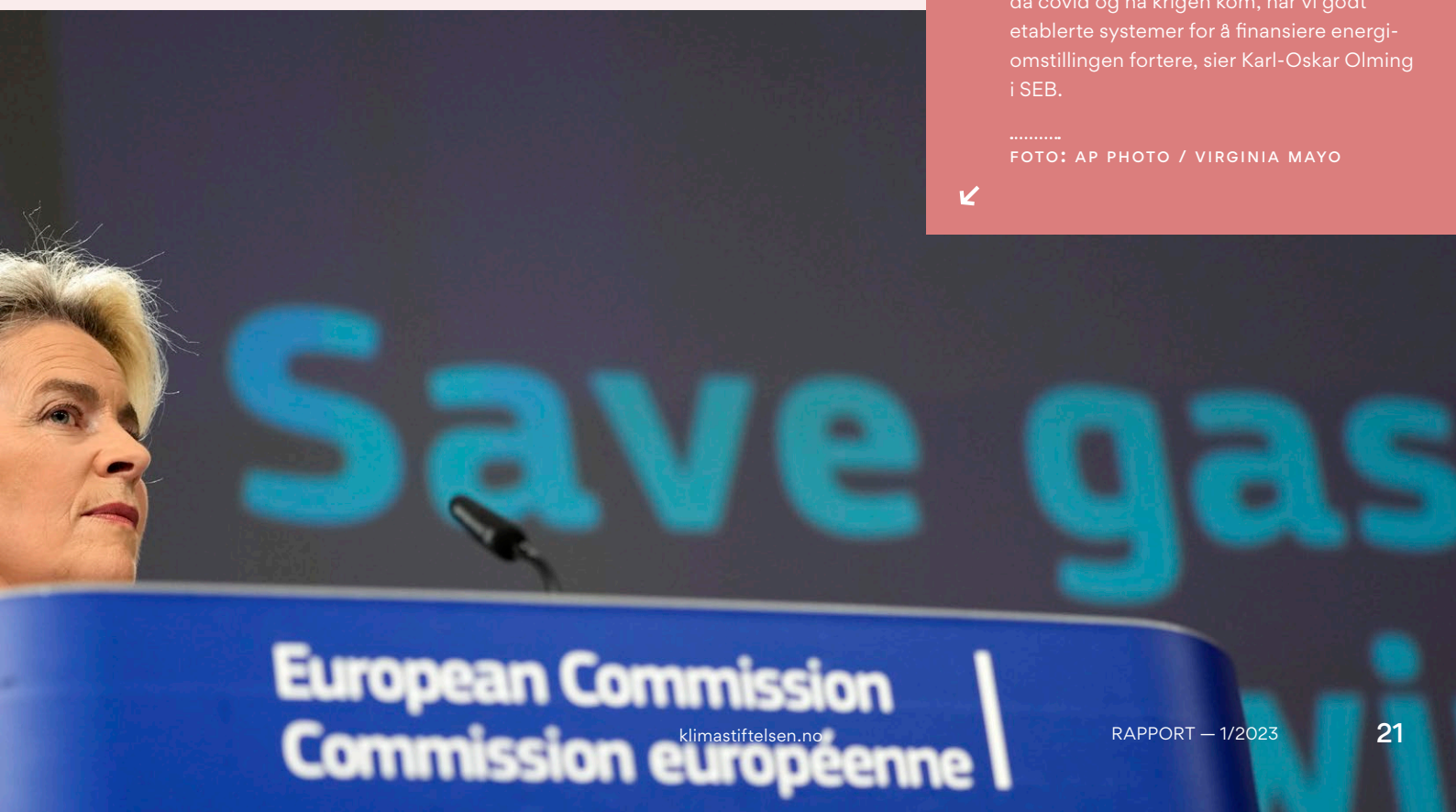
fylte fordi økonomien er blitt avhengig av import fra land vi har mindre sterke handelsrelasjoner med. Leverandørland kan påvirkes av sanksjoner eller velge å prioritere den ene økonomien framfor den andre.

– Dermed blir også en raskere omstilling til en sirkulærøkonomi viktig, slik at vi kan ta vare på og gjenbruke egne ressurser på en måte som gjør oss mer motstandsdyktig. Sirkulærøkonomi minsker behovet for import av primærmaterialer fra ulike deler av verden.

– Fordi vi allerede hadde gjort mye arbeid med taksonomien da covid og nå krigen kom, har vi godt etablerte systemer for å finansiere energiomstillingen fortere. Taksonomien hjelper oss til å styre pengene i riktig retning. Men jeg må likevel ta forbehold om dette med «fortere». EU er et stort maskineri med et forutsigbart og skikkelig byråkrati som tar seg tid til at innbyggerne kan komme med innspill i en hel del høringsrunder. Blant annet derfor går det ikke alltid så fort som vi skulle ønske, sier Karl-Oskar Olming, sjefsstrateg for bærekraft ved SEBs hovedkontor i Stockholm.

President i EU-kommisjonen Ursula von der Leyen (bildet) fremmet i juli 2022 forslag om at medlemslandene skulle kutte eget gassforbruk med 15 %. Forslaget ble vedtatt av Rådet i august 2022. – Fordi vi allerede hadde gjort mye arbeid med taksonomien da covid og nå krigen kom, har vi godt etablerte systemer for å finansiere energiomstillingen fortere, sier Karl-Oskar Olming i SEB.

.....
FOTO: AP PHOTO / VIRGINIA MAYO

– Sirkulær forsikring viktig del av European Green Deal og klimamål

– Vi må legge bruk og kast-perioden bak oss. Forsikringsbransjen kan bidra til å bygge opp sirkulære verdikjeder, sier Kristine Falkgård i Fremtind Forsikring. Men lover og regler står ofte i veien for gjenbruk.

Artikkelen ble først publisert på Energi og Klima 28. mars 2023

- Reparerer nå fire av fem mobiltelefoner.
- Flere hjemmerekarasjoner skal øke levetiden til hvitevarer.
- Lover og regler hindrer gjenbruk av bildeler. Etterlyser verdikjeder for brukte bildeler.
- Byggebransjens årlige to millioner tonn materialavfall et stort klima- og miljøproblem.
- Vil stille krav til leverandører om å bruke materialer som er gjenvunnet.
- Leverandører som ikke endrer seg, vil forsvinne.
- Norge mangler standardiseringer knyttet til gjenbruk av byggematerialer.
- Forsikringsbransjen som stor innkjøper har makt og mulighet til å presse på for mer gjenbruk.

Sirkulær økonomi er et av EUs hovedgrep i strevet med å nå klimamålene, og en viktig del av European Green Deal – eller EUs grønne giv på godt norsk. Målet for EU er å bli verdens første klimanøytrale kontinent innen 2050 og at økonomisk vekst skal kobles fra uttak av naturressurser. I EUs Circular Economy Action Plan¹ som ble lagt fram i 2020, heter det blant mye annet at EU vil ha bærekraftig ressursbruk i alle ledd av verdikjedene, og at vi forbrukere skal ha en juridisk rett til å få tingene våre reparert.

Det igjen betyr at dagens lineære verdikjeder basert på bruk og kast må utvikles til å bli sirkulære. For å få fart på en slik innovasjon, hjelper det at store og små kunder etterspør og krever slike verdikjeder.

– Har makt og mulighet til å presse på for endring

En stor bransje som har makt til å dytte på for å få fart på sirkulære verdikjeder, er forsikringsbransjen. Bare i Norge er denne bransjen involvert i hundre-

tusener av materielle skader – hvert år.

– Ja, forsikringsbransjen kan bidra til å øke tempoet i omstillingen fra en lineær til en sirkulær økonomi fordi en stor del av forretningsvirksomheten vår går ut på å erstatte ødelagte ting og ødelagt infrastruktur. Det gir oss makt og mulighet til å presse på for raskere endring. Vi er store innkjøpere, sier Kristine Falkgård, bærekraftsdirektør i Fremtind Forsikring. Selskapet erstatter årlig skader for oppunder sju milliarder kroner.

– Derfor har vi tatt i bruk begrepet «sirkulær forsikring». Nå tar vi for oss ett og ett felt der vi kan redusere innkjøp ved å reparere mer og gjenbruke materialer og deler. I det lange løp blir det også rimeligere både for selskapet og for våre kunder. Men før vi kommer så langt, gjenstår svært mye arbeid – også fra politisk hold, sier Falkgård.

Mobiltelefoner skal repareres, ikke kastes

– Ser vi oss rundt, er det bare å slå fast at vi har en fascinerende lav sirkuleringsgrad i Norge, sammenliknet med mange andre land. I Fremtind har vi nå startet med det enkleste – mobiltelefoner og nettbrett. Vi har rundt 50 000 forsikringssaker for mobiler og nettbrett i løpet av et år. For bare et par år siden reparerte vi rundt 40 prosent av alle skader på mobiler og nettbrett, nå nærmer vi oss 80 prosent. Slik sparer vi utslipp og uttak av metaller, sier Falkgård.

Og nettopp mobiltelefoner er et godt eksempel på hva vi har å vinne på mer reparasjon og mer gjenbruk. En fersk analyse fra Institut der deutschen Wirtschaft² får fram hvorfor vi må reparere og resirkulere. Der kommer det fram at hele 210 millioner avlagte og ødelagte mobiltelefoner ligger plassert i skuffer og skap rundt omkring i tyske

TEKST

Anne Jortveit
Nestleder i Norsk klimastiftelse

1 https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

2 <https://www.iwkoeln.de/studien/sarah-fluchs-adriana-neligan-wie-hoch-sind-die-rohstoffpotenziale-durch-urban-mining.html>

– Sirkulære løsninger er svaret på mye – det sparer natur, sparer knappe ressurser og får ned utslippene, sier bærekraftsdirektør Kristine Falkgård i Fremtind Forsikring.

.....
FOTO: FREMTIND FORSIKRING

husholdninger. Mobiltelefoner inneholder en rekke viktige og verdifulle råvarer som gull, palladium og platina. Hvis alle de 210 millioner mobiltelefonene blir resirkulert, vil råmaterialene deres kunne dekke materialbehovet for alle nye smarttelefoner i ti år fremover. Det igjen ville minske behovet for gruve-drift og kutte CO₂-utslipp.

– Men hva sier kundene som muligens har sett for seg en ny mobiltelefon, mens dere heller sender den til reparasjon?

– Vi har blitt mye mer bevisste på å forklare kundene våre at det er bra for miljøet og klimaet å reparere framfor å kaste. Vårt klare inntrykk er at mange kunder setter pris på en slik tilnærming når de får en god forklaring og er med på noe som er bra for samfunnet, og selvfølgelig får tilbake en fullgod, reparert telefon, sier Falkgård.

– Reparasjon kan være en fordel for kundene. Vi har for eksempel begynt å reise hjem til folk og reparere hvitevarer der. Det er behagelig for kunden, som slipper å kvitte seg med ødelagte apparater eller dra på handletur for å plukke seg ut

en ny. Hjemmereparasjoner får også ned forbruket. Vi kommer til å se mye mer av dette framover, sier Falkgård.

Lovert og regler hindrer gjenbruk av bildeler

I Norge har vi snaut tre millioner personbiler og rundt en halv million varebiler. I 2020 reparerte forsikringsbransjen mer enn 300 000 biler. Da sier det seg selv at det er fullt mulig å få ned klimafotavtrykk og ressursbruk om forsikringsselskapene krever at det brukes brukte deler som ikke må fraktes «halve jorden rundt».

– Fremtind forsikrer om lag en sjettedel av alle norske biler. I løpet av et par år er målet å øke andelen brukte bildeler til rundt 10 prosent. For å lykkes, må vi finne leverandører som vil være med på utviklingen av en mer sirkulær bil- og verkstedbransje, sier Falkgård.

– Et annet viktig grep er at forsikringsbransjen i Norge har gått sammen om å øke grensen for når

en bil kan vrakes. Før hadde vi en regel om at bilen kunne vrakes dersom kostnadene ved reparasjon gikk over 60 prosent av bilens verdi. Nå har vi sammen økt dette til 80 prosent.

– Men lover og regler hemmer utviklingen her. Vi må kvitte oss med momsen på reparasjoner, også på bilreparasjoner. Momsen på brukte varer – også bildeler – må bort. Særlig er dette viktig når det gjelder elbiler der jo en stor andel ikke har moms ved innkjøp. Da kan vi heller ikke ha moms på deler til bilen hvis den skal repareres. Da kan det fort bli så dyrt at det er mer lønnsomt å vrake den, og det er ren sløsing. Dette må våre politikere rydde opp i, sier Falkgård.

– *Lavere moms er en form for subsidiering, finnes det andre måter å gjøre dette på?*

– Vi må huske at det haster fryktelig med å få på plass sirkulære verdikjeder, vi har ikke tid til langdryge overganger. Derfor trenger vi incentiver som gjør at vi ikke holder liv i de lineære verdikjedene for lenge, sier Falkgård.

Bilbransjen bremser utviklingen

Nylig skrev Fremtind brev til næringsminister Jan Christian Vestre og tok blant annet opp at bilbransjen selv bremser utviklingen av en mer sirkulær bil- og verkstedsbransje. I brevet vises det til at Norsk bilbransjeforbund (NBF) nylig anbefalte sine medlemmer å ta inn følgende vilkår i sine avtaler med forsikringsselskapene:

«Innenfor bilens nybilgaranti skal det brukes nye eller fabrikkgodkjente deler ved reparasjon. Dette for å sikre at bilens nybilgaranti ikke forringes».

I brevet til Vestre spør Fremtind om hvorfor bilprodusentene får «uhemmet lov til å ha som betingelse for å yte garanti at det bare skal brukes nye deler». Videre heter det: «Fordi produsentene ikke tillater reparasjon med brukte bildeler, må faktisk forsikringsselskapene gi den garantien. Og det gjør vi – åtte års garanti. Vi mener Vestre og Barth Eide må se på dette og sette en stopper for at produsentene kan forutsette nye deler for at garantien skal gjelde, så lenge reparasjonen skjer med likeverdige deler.» Foreløpig venter Fremtind på svar.

– Må slutte å kaste brukelige byggevarer

To millioner tonn materialavfall – hvert år – stammer i dag fra byggenæringen. Det er med andre ord ikke små ressurser bransjen definerer som ren søppel.

– Dette er et stort miljø- og klimaproblem. Vi kan ikke fortsette slik, vi må slutte å kaste byggevarer. Mye av dette er fullt brukelige materialer som kan gjenbrukes eller resirkuleres. I Fremtind håndterer vi hvert år mellom 30 000 og 40 000 bygningsskader. I disse sakene er det mange

Fremtind Forsikring reparerer nå rundt fire av fem mobiltelefoner. – Slik sparer vi utslipp og uttak av metaller, sier selskapets bærekraftsdirektør, Kristine Falkgård.

.....
FOTO: ANNIKA BYRDE / NTB

ressurser som ikke bør havne i en søppelcontainer, sier Falkgård.

– Framover vil vi stille krav til våre leverandører i byggebransjen om at de må ta i bruk materialer som er gjenvunnet, sier Falkgård.

– De som ikke endrer seg, vil forsvinne

– Forsikringsbransjen støter på mange verdikjeder gjennom året. En stor utfordring er at det for en del skader fremdeles kan være billigere og mindre tidkrevende å kaste og kjøpe nytt når noe blir ødelagt – framfor å reparere. Derfor må vi som forsikrings-selskap finne leverandører som er villige til å være med oss på reisen mot sirkulære løsninger. Da kan vi samarbeide om å få fram lønnsomme verdikjeder for reparasjon og gjenbruk, sier Falkgård.

– Mange av våre leverandører vil gjerne være med på denne ferden, fordi de ser at dette er fremtiden. Men noen aktører vil selvsagt tviholde på måten de alltid har gjort ting på. De som ikke evner å ta inn over seg den ressursknappheten vi står overfor her på kloden, tror jeg vil få mindre og mindre plass fremover. Til slutt vil de forsvinne. Også EUs handlingsplan for sirkulær økonomi, med påfølgende lovforslag, vil være en viktig pådriver her, mener Kristine Falkgård.

Finans kan bidra til å få tilbake «bruktsjappene»

I takt med velstandsøkningen har verdikjedene for brukte deler gradvis forsvunnet. Fagsjef bærekraftig finans i Finans Norge, Simen Kjøsnes Kristiansen, mener finansnæringen har store muligheter til å bidra til å få «gode, gamle bruktsjapper» inn igjen i verdikjedene.

– Ja, mange av oss husker at vi tidligere hadde verdikjeder knyttet til gjenbruk, som for eksempel næringsdrivende som solgte brukte bildeler. Disse falt bort etter hvert som vi her til lands fikk bedre økonomi, det var ikke så mange som ønsket å benytte brukte deler. Men denne delen av verdikjeden bidrar til å nå ulike miljømål. Så her kan det ligge gode forretningsmuligheter også, sier Simen Kjøsnes Kristiansen.

– Regjeringen inviterte i februar til et stormøte om sirkulær økonomi, der blant annet barrierene mot en mer sirkulær økonomi ble diskutert. Finans Norge spilte da inn at myndighetene må hjelpe til med å legge til rette for at det lønner seg for en leverandør å tilby reparasjon og selge brukte deler

Simen Kjøsnes Kristiansen, fagsjef bærekraftig finans i Finans Norge.

.....
FOTO: FINANS NORGE

og materialer. For eksempel kan lavere moms – eller ingen moms

– være effektiv politikk for å bygge verdikjeder for gjenbruk og resirkulering.

– En av utfordringene i Norge er at vi mangler standardiseringer knyttet til gjenbruk av byggematerialer. Det må på plass slik at det ikke oppstår problemer når et bygg som er satt opp med gjenbruksmaterialer, skal forsikres. Vi må ha systemer og tekniske standarder som gjør det lett å dokumentere at kvaliteten på gjenbruksmaterialene holder mål, sier Kjøsnes Kristiansen.

– EU har satt seg som mål å øke sirkulariteten. Norge må sørge for å henge med i svingene når det gjelder reguleringer som sikrer en mer bærekraftig bruk av begrensede ressurser, sier Simen Kjøsnes Kristiansen.

– Sirkulærøkonomien er selve DNA-et innen forsikring

I 2022 utarbeidet rådgivningsselskapet Circular Norway rapporten Finansnæringens rolle som pådriver for en sirkulær økonomi³ på oppdrag for fagforeningen Finansforbundet.

I rapporten anbefales det blant annet at finansnæringen bør utarbeide en felles forståelse for sirkulær økonomi og bidra til å utvikle et felles begrepsapparat – basert på definisjoner og verktøy som utvikles i Europa.

³ <https://www.finansforbundet.no/folk-og-fag/forbundsnytt/ny-rapport-finansnaeringens-rolle-som-padraver-for-sirkulaer-okonomi/>

– Sirkularitet som klimaløsning er underkommunisert. Heldigvis er EU en meget sterk pådriver for sirkulærøkonomien. Uten å lykkes med en slik omstilling når ikke EU egne klimamål. EU er også med på å skape et felles språk og felles sett av kriterier for hva som er bærekraftig utvikling, og sirkulærøkonomien har en viktig rolle her. Dette arbeidet må vi i Norge henge med på – både norsk finansnæring og norske politikere og myndigheter, sier Alexander Christiansen, daglig leder for rådgivningsselskapet Circular Norway og hovedforfatter av rapporten.

– Innen finanssektoren har ikke minst forsikringsbransjen det beste utgangspunkt for å dra i gang sirkulære verdikjeder. Sirkulærøkonomien er jo selve DNA-et innen forsikring fordi man er så fokusert på å forebygge skade og reparere ting som er ødelagt. Slik bidrar forsikringsbransjen til å redusere uttak av nye ressurser og kutte utslipp av klimagasser, sier Christiansen.

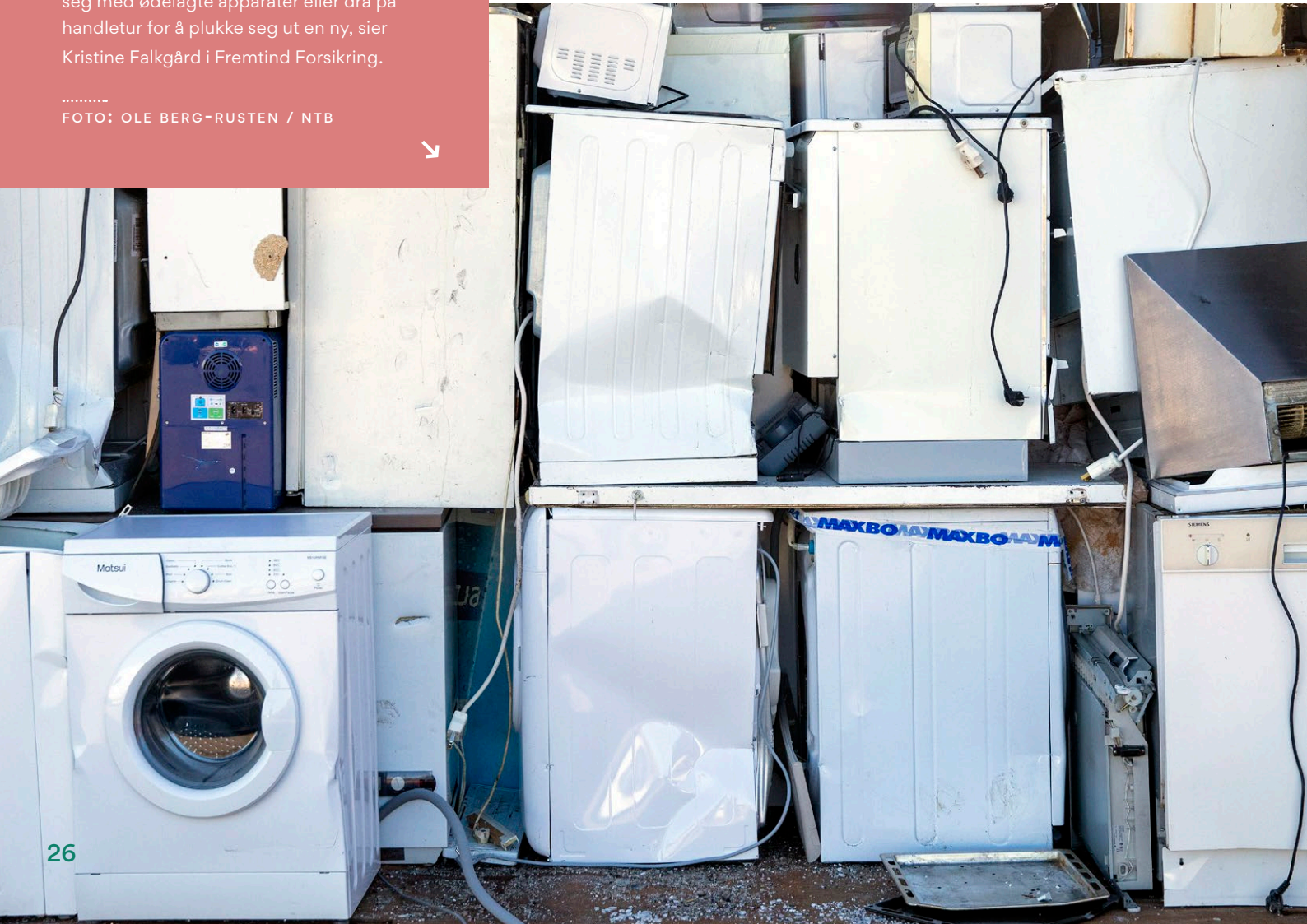

Alexander Christiansen,
daglig leder i Circular
Norway.

.....
FOTO: CIRCULAR NORWAY

– Vi har for eksempel begynt å reise hjem til folk og reparere hvitevarer der. Det er behagelig for kunden, som slipper å kvitte seg med ødelagte apparater eller dra på handelstur for å plukke seg ut en ny, sier Kristine Falkgård i Fremtind Forsikring.

.....
FOTO: OLE BERG-RUSTEN / NTB

Konkrete krav til politikerne

Forsikringsbransjen og den øvrige finansnæringen mener politikken ligger langt etter i arbeidet med mer sirkularitet, og har nylig – i flere omganger – etterlyst ny politikk:

Skift, næringslivets klimaledere skrev i desember 2022 brev til næringsminister Jan Christian Vestre og klima- og miljøminister Espen Barth Eide og fremmet blant annet følgende forslag:

- **Brukthandelloven må skrotes:** Denne krever at alle som driver noen form for brukthandel, må søke løyve hos politiet og at hver enkelt vare må protokollføres og ikke selges før etter 14 dager. Skift mener at det ikke bør eksistere lover som bremser brukthandel.
- **Gjenvinningsmål og deponiforbud:** Skift mener at det bør settes egne gjenvinningsmål/ombruksmål og gjenvinningskrav/ombrukskrav for kritiske råmaterialer og innføres deponiforbud for kritiske råmaterialer.
- **Nullsats for momsen:** I tråd med oppfordringen i EUs handlingsplan for en sirkulær økonomi om bruk av økonomiske incentiver, oppfordrer Skift regjeringen til å innføre en nullsats for moms eller kraftig redusert moms for reparasjoner av en rekke forbrukerprodukter.

Du kan lese hele brevet her¹.

Fremtind Forsikring skrev nylig brev til næringsminister Jan Christian Vestre og fremmet blant annet følgende forslag:

- **Kutt momsen på arbeid:** Forslaget fra Skift om null prosent moms på arbeidskostnader ved reparasjoner må også gjelde bilreparasjoner.
- **Kutt moms på brukte bildeler:** Bruk av likeverdige, brukte deler i bilreparasjoner innebærer ofte en transaksjon, altså salg av en brukt vare. Også brukte bildeler må inngå i forslaget om null prosent moms på salg av brukte varer.

I forbindelse med næringsministerens møte² i januar 2023 om sirkulær økonomi la **Finans Norge** fram et notat stilet til næringsministeren og klima- og miljøministeren, med blant annet følgende budskap:

- **Design for reparasjon:** Produkter bør designes og utformes på en måte som gjør at de lar seg reparere. Det foreligger for få standarder innenfor design og utforming av byggematerialer.
- **Reparasjonstjenester:** Reduksjon av – eller fritak fra – avgift eller moms er et mulig tiltak for å bidra til å bygge et marked for reparasjon der forbrukere i større grad kan velge reparasjon foran nye kjøp, og der det er lønnsomt for leverandører å tilby reparasjon.
- **Regler for avskrivning:** Myndighetene bør se på reglene for regnskap og avskrivning, for å sikre at verdier ivaretas på best mulig måte og forlenger innsatsfaktorenes levetid.

Du kan lese hele notatet her³.

Dette er et av innspillene fra **Finansforbundet** til næringsministeren:

- **Bidra til å skape sirkulære markeder:** Hvert år kjøper offentlig sektor varer og tjenester for rundt 600 milliarder kroner. Offentlige anskaffelser må bidra til å stimulere og utvikle sirkulære markeder.

¹ <https://www.skiftnorge.no/images/White-Paper-Lover-til-hinder-for-sirkul%C3%A6r%C3%B8konomien-uten-signatur.pdf>

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/stormote-om-sirkular-okonomi/id2958226/?expand=factbox2962576>

³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/ad6de6e5ddef41f6949ea1472f9d5464/finans-norge.pdf>

Klimasatsingen i finansnæringen: Er alt grønnvasking?

Trenger standardisering: Markedsføringen av ESG-fond gir uttrykk for miljøambisjoner. Men ofte avslører «den lille skriften» at målet er å sikre aksjonærfortjeneste, skriver Victoria Lavold og Lars Erik Mangset.

Artikkelen ble publisert første gang på Energi og Klima 9. januar 2023 og er basert på kunnskap som kom frem under arrangementet Klimasatsingen i finansnæringen – er alt grønnvasking? i Arendalsuka 2022, arrangert av Grieg Gruppen, Grieg Investor.

Finansnæringens arbeid med bærekraft får i økende grad et kritisk søkelys på seg. Det stilles spørsmål om formålet bak bærekraftige investeringer – om de virkelig oppfyller det som står beskrevet i investeringsmandatet.

Debatten kommer i kjølvannet av en kraftig vekst i investeringsvolum, drevet frem av et økt tilbud av grønne investeringsprodukter og en voksende appetitt på å investere i det grønne skiftet. (Basert på data fra Global Sustainable Investment Alliance – GSIA – fra 2021, utgjorde volumet av bærekraftige investeringer 35 billioner (10¹²) amerikanske dollar i 2020, og har vokst med 15 prosent siden den gang.)

I finansmarkedet ser vi en rekke ulike typer investeringsprodukter, som grønne obligasjoner, bærekraftsrelaterte obligasjoner og lån samt ulike tematiske produkter som fossilfrie fond eller såkornsfond med vekt på neste generasjons klimateknologi. Globalt ser vi at antallet kapitaleiere, forvaltere og banker som har satt netto null-utslippsmål for porteføljen samlet sett, forvalter kapital som langt overstiger verdens brutto nasjonalprodukt.

Disse trendene kan man se i sammenheng med Paris-avtalens ønske om å tilpasse kapitalstrømmer i tråd med 1,5°C-målet.

I takt med veksten av bærekraftige investeringer har et økende antall skeptikere uttalt seg. Det er funnet flere relevante eksempler på produkter og selskaper som ikke oppnår det som forespeiles i markedsføringsmaterialet, noe som styrker argumentet om «grønnvasking».

Grønnvasking vil si en form for villedende markedsføring der virksomheter og produkter fremstilles som bærekraftige uten at påstandene om dette kan underbygges og bevises.

Kritikken belyser svakhetene ved finansmarkedets håndtering av det grønne skiftet, der særlig begrepet «ESG» (Environmental, Social and Governance) har fått – og får – seg en støyt.

Målet med denne artikkelen er å ta for seg utviklingen i debatten om hvorvidt finansnæringen spesielt, men også næringslivet generelt, grønnvasker. Vi forsøker å oppsummere hovedtemaene i debatten og hvilke perspektiver som har blitt løftet frem i media.

Motivasjon for å være bærekraftig: planet eller profit?

Debatten dreier seg om motivasjonen bak investeringer i bærekraft. Er målet at investorer aktivt skal bidra til å redusere utslipp i realøkonomien i tråd med Paris-avtalen? Eller er målet at man skal vurdere hvordan bærekraftsrelatert utvikling kan utfolde seg, og gjøre finansielle justeringer slik at trendene ikke negativt påvirker risikostyrt avkastning?

Nyhetsmediene Bloomberg og The Economist er blant dem som har skrevet kritiske artikler om motivasjonen bak bærekraftsarbeidet i finans. Oppmerksomheten har blitt rettet mot bruken av ESG-data, som ofte danner grunnlaget for utviklingen av grønne investeringsprodukter.

I mange tilfeller blir underliggende selskaper i fondene valgt ut basert på ESG-ratingen selskapet får. Kritikere viser til at høyere ESG-rating gir inntrykk av et mer bærekraftig selskap, selv om dette ofte ikke er tilfelle. Bloomberg¹ mener at det amerikanske ratingbyrået MSCI praktisk talt har mistet sammenhengen mellom markedsføringen om en «bedre verden» og dens metodikk:

TEKST

Victoria Lavold
Analytiker, Grieg
Investor

Lars Erik Mangset
Leder bærekraft, Grieg
Investor

¹ <https://www.bloomberg.com/graphics/2021-what-is-esg-investing-msci-ratings-focus-on-corporate-bottom-line/>

Aktivister plasserte vaskemaskiner foran Deutsche Banks hovedkvarter i Frankfurt i mai 2022 for å protestere mot grønnvasking. Artikkelforfatterne oppsummerer hovedtrekk i debatten om finans, næringsliv og grønnvasking.

FOTO: HEIKO BECKER / REUTERS, VIA NTB

«MSCI, det største ESG-ratingselskapet, prøver ikke engang å måle effekten fra selskapet på planeten. Alt handler om hvorvidt planeten kan rote med bunnlinjen.»

For å eksemplifisere trekker de frem MSCIs oppgradering av ESG-ratingen til McDonald's i april 2021. Selskapet fikk en bedre rating til tross for at utslippene økte. Oppgraderingen ble begrunnet med at utslippene ikke representerte noen risiko for selskapets bunnlinje. Tilsvarende eksempler er Amazon og ExxonMobil, der begge selskaper har fått oppgradert rating basert på finansielle hensyn, selv om totale klimautslipp i forsyningskjedene hadde økt i perioden revideringen skjedde.

Debatten bærer preg av at definisjonen av ESG er uklar. Tesla ble i mai kastet ut fra S&P 500 sin ESG-indeks, mens ExxonMobil klarte å klamre seg fast. Elon Musk var rask til å vise sin avsky for avgjørelsen og kalte ESG for «svindel»².

Hendelsen har blitt hyppig diskutert, der kritikere trekker frem at Teslas produkter er essensielle

om vi skal nå Paris-avtalen. Derimot mener motparten at aspekter som arbeidstakerrettigheter og miljøpåvirkning fra forsyningskjeden gjør at Tesla i forhold til lignende selskaper henger etter. Ettersom ESG skal fange opp alle vesentlige bærekraftsaspekter, er S&Ps vurdering at det var på høy tid å ekskludere Tesla.

The Economist³ peker videre på at finansnæringsens egentlige motivasjon verken består i å ville bidra positivt til å nå FNs bærekraftsmål eller å redusere eventuell klimarisiko i porteføljen. Ifølge deres vurderinger vil selskaper som markedsfører seg som bærekraftige, tiltrekke seg yngre småsparere som gjerne ønsker å investere i overensstemmelse med egne verdier og som kan forbli lønnsomme kunder i mange år fremover.

I tillegg peker The Economist på at bærekraftsfond i gjennomsnitt er nesten 50 prosent dyrere enn tradisjonelle fond, og at dette gir finansielle institusjoner et klart incentiv til å overselge og

2 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-05-18/musk-says-esg-an-outrageous-scam-after-tesla-index-exclusion>

3 <https://www.economist.com/special-report/2022-07-23>

fremme grønne påstander om egne produkter. Tidligere sjef for bærekraftige investeringer hos Blackrock, Tariq Fancy, hevder at bærekraftige investeringsprodukter er en «farlig placebo» som skader allmenhetens interesser. Han mener mye av problematikken stammer fra det subjektive aspektet av ESG-rating, noe som gjør dataen og tilhørende produkter upålitelige.

Villedende markedsføring i finansbransjen

Ekseplene ovenfor illustrerer den eksisterende forvirringen rundt ESG-begrepet og tilhørende rapportering. Denne usikkerheten stiger ytterligere med anklager om villedende markedsføring fra kapitalforvaltere. Markedsføringsmaterialet til relevante ESG-fond gir uttrykk for sosiale og/eller miljømessige ambisjoner, men ofte avslører «den lille skriften» at det virkelige målet er å sikre aksjonærfortjeneste.

Harvard Business Review⁴ trekker frem en tidligere uttalelse fra State Street Global Advisors ESG Investment Statement som et eksempel på villedende markedsføring. State Street har fått kritikk for å oppmuntre til en «overgang til en lavkarbon, mer bærekraftig, ressurseffektiv og sirkulær økonomi», men senere definere ESG-utfordringer som:

«...hendelser eller forhold som, dersom de skulle inntreffe, kan forårsake en negativ innvirkning på verdien av en investering».

I Norge har blant annet DNB og Nordea blitt anklaget for villedende markedsføring. I et innlegg i DN⁵ i mars i år argumenterte leder av porteføljeforvaltning i Gabler, Trym Riksen, for at fondsforvalterne eier «bærekraftsbøller», med en ESG-rating som er dårligere enn den globale normen. Likevel tar disse seg opptil 10 til 15 ganger så mye betalt som et indeksfond med høyere ESG-rating, skriver han. DNB sitt svar på kritikken⁶ bunner i at hensikten med bærekraftig finans ikke bare er å maksimere en eksternt rapportert ESG-rating. For å si noe om hvor bærekraftig et selskap er, må man gjøre aktive vurderinger av relevante aspekter som ligger bak ratingen av hvert enkelt selskap.

Et annet eksempel⁷ er etterforskningen av den tyske

kapitalforvalteren DWS, et datterselskap av Deutsche Bank. DWS har blitt etterforsket for villedende markedsføring. Det ble funnet tydelige indikasjoner på at ESG-standardene ikke ble opprettholdt i DWS sine investeringer, noe som bekrefter anklagen om grønnvasking og svekker tilliten til investorene.

Det britiske finansilsynet⁸ har gjennom sin undersøkelse av det europeiske fondsmarkedet funnet flere problematiske eksempler knyttet til grønnvasking og mener at passivt forvaltede indeksfond som markedsføres som bærekraftige, er villedende dersom fondets referanseindeks ikke er basert på ESG-kriterier. Ifølge tilsynet er det også problematisk hvis klimafond gjør store investeringer i selskaper med høye utslipp, med mindre de rettfærdiggjør dette, for eksempel ved at forvalteren har som plan å påvirke klimaomstillingen i et gitt selskap i henhold til Paris-avtalen. Mer nylig har tilsynet varslet⁹ at selskaper som tilbyr ESG-produkter, må forvente kontroll, der man vil se på sammenhengen mellom markedsføringen av produktet og faktiske investeringer.

Debatten om grønnvasking har også satt andre selskaper under lupen. KLM, Ryanair, ExxonMobil, Chevron, Shell og BP er eksempler på internasjonale selskaper som har blitt anklaget for villedende markedsføring. KLM har blitt irettesatt¹⁰ av både klimaaktivister og tilsynsmyndigheter for grønnvasking ved gjennomføring av karbonkredittprosjektet sitt, CO₂Zero. Ryanairs påstand¹¹ om at de hadde lavest utslipp blant Europas flyselskaper, førte til at britiske tilsynsmyndigheter krevde at selskapet fjernet kampanjene og dokumenterer lignende påstander i fremtidig markedsføring.

Også de nevnte oljeselskapene, som til sammen svarer for mer enn 10 prosent av verdens karbonutslipp siden 1965, har blitt anklaget for grønnvasking¹². Her i form av tomme lovnader om å redusere investeringer i utvinning av fossilt drivstoff og ekstra avgifter for karbonnøytralt drivstoff. Det påfølgende forslaget¹³ om å «grønnmerke» gass har ført til at også EU har havnet i gapestokken. I tillegg har domstolen i Storbritannia¹⁴ blant annet krevd at den britiske regjeringen må konkretisere

4 <https://hbr.org/2022/08/esg-investing-isnt-designed-to-save-the-planet>

5 <https://www.dn.no/marked/finans/fond/barekraft/spaltist-dyr-barekraft-for-fondssparere/2-1-1184301>

6 <https://www.dn.no/innlegg/finans/investeringer/aksjefond/innlegg-bommer-om-barekraftig-finans/2-1-1188132>

7 <https://www.dw.com/en/germany-deutsche-bank-raided-in-greenwashing-probe/a-61986810>

8 <https://www.fca.org.uk/publication/correspondence/dear-chair-letter-authorised-esg-sustainable-investment-funds.pdf>

9 https://www.responsible-investor.com/fca-to-crack-down-on-esg-mislabelling-conflicts-of-interests-in-alternatives-sector/?utm_source=newsletter-daily&utm_medium=email&utm_campaign=ri-daily-bronze&utm_content=10-08-2022

10 <https://www.bbc.com/news/science-environment-61556984>

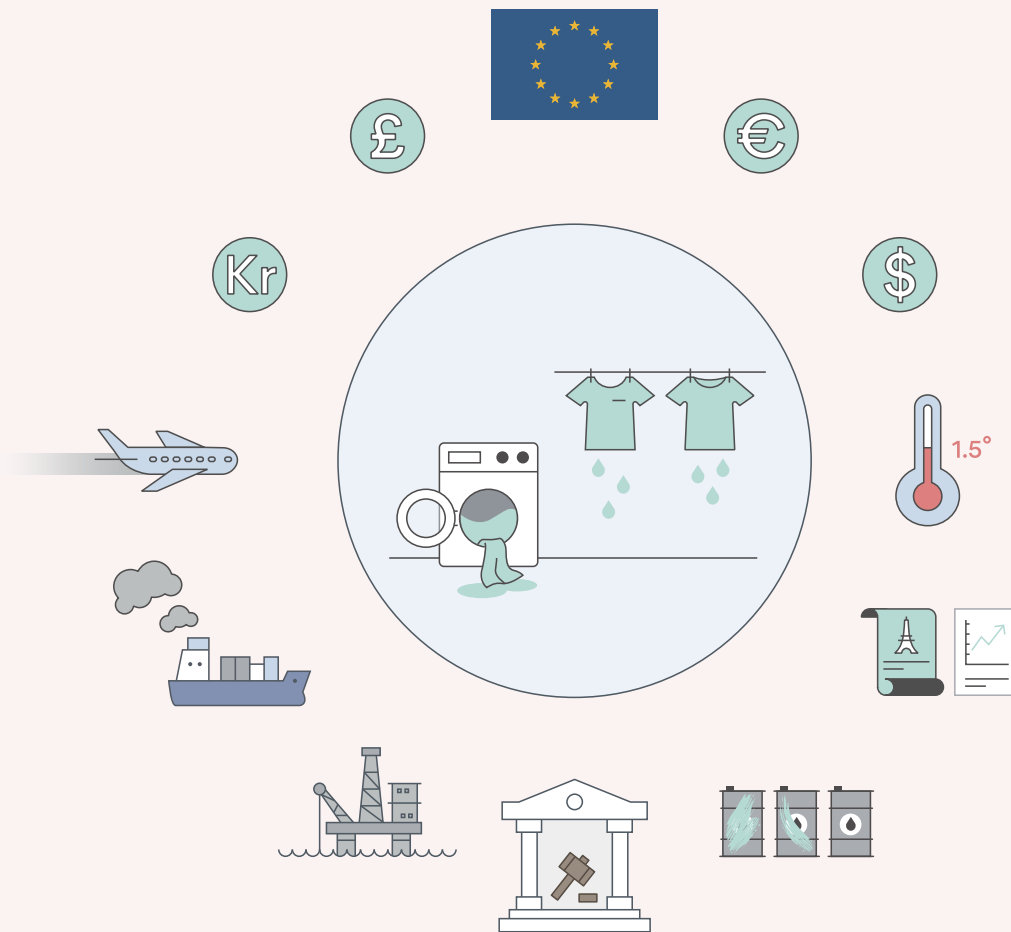
11 <https://www.theguardian.com/business/2020/feb/05/ryanair-accused-of-greenwash-over-carbon-emissions-claim>

12 <https://www.theguardian.com/environment/2022/feb/16/oil-firms-climate-claims-are-greenwashing-study-concludes>

13 <https://www.dn.no/marked/eu-parlamentet-sier-ja-til-a-gronnerke-gass/2-1-1253777>

14 <https://www.theguardian.com/environment/2022/jul/18/court-orders-uk-government-to-explain-how-net-zero-policies-will-reach-targets>

ILLUSTRASJON: HALTENTBANKEN

egne klimaplaner slik at sammenhengen mellom klimapolitikk og klimamål blir tydeligere.

Kan bærekraft i finans overhodet måles på en hensiktsmessig måte?

Byggesteinen i de fleste bærekraftige investeringsprodukter i finansnæringen er ESG-data. Slike fondsprodukter, obligasjoner og lån må baseres på både finansiell og ESG-data for å muliggjøre porteføljekonstruksjonen. Grønne obligasjoner og lån må i tillegg demonstrere effekten de skaper. The Economist¹⁵ peker på at data og måling av effekt er upålitelig, vanskelig å sammenligne og mangler transparens. De viser til at det er uklart hva ESG-data egentlig måler, og hva som er den underliggende metodikken.

Investeringsdirektør i Skagen, Alexandra Morris, hevder at bruken av ESG-data¹⁶ kan føre til utilsiktede skjevheter i porteføljekonstruksjonen, som for eksempel at fond investerer i selskaper av en gitt størrelse eller base i Europa, ettersom disse selskapene har tilgang på mer ressurser og bedre bærekraftsrapportering. Morris peker videre på at dette ikke er en fallitterklæring når det gjelder bruk av ESG-data, men at bransjen må reguleres, samti-

dig som investorer må gjøre sine egne vurderinger.

I tillegg til upålitelige data trekker The Economist frem at ESG-rateringer skiller seg ut fra tradisjonelle kredittrateringer. De understreker at ESG-rating på selskapsnivå er subjektivt fra byrå til byrå – en konsekvens av manglende standardisering. Hugh Wheelan fra Responsible Investor¹⁷ mener at The Economists sammenligning mellom ESG-byråer og kredittrateringsbyråer er feilaktig. Kredittrateringer er basert på lovpålagt finansiell rapportering og står sterkere i markedet. Dette er krav som foreløpig ikke har kommet for ESG-rating, men sannsynligvis vil innføres.

Wheelan påpeker at kritikken og usikkerheten rundt ESG-data vil bli dempet av sterkere internasjonal regulering og fremtidige krav til finansiell rapportering. Ifølge MIT Sloan School of Management¹⁸ drives variasjonen i ESG-rating frem av (1) hvilke bærekraftsaspekter som inngår i ratingen, (2) bruk av ulike indikatorer som grunnlag for ratingen og (3) ulik vektning av aspektenes betydning. Disse områdene bør dekkes i kommende reguleringer for å sørge for en effektiv standardisering av ESG-rating.

15 <https://www.economist.com/weeklyedition/2022-07-23>

16 <https://www.skagenfondene.no/tema/baerekraft/mer-klarhet-rundt-esg-rateringer/>

17 <https://www.responsible-investor.com/in-defence-of-esg-a-response-to-the-economist/>

18 <https://mitsloan.mit.edu/ideas-made-to-matter/why-esg-ratings-vary-so-widely-and-what-you-can-do-about-it>

Demonstrasjoner i Frankfurt i Tyskland mot grønnvasking av kjernekraft og gass i EUs taksonomi i januar 2022.

.....
FOTO: KAI PFAFFENBACH /
REUTERS VIA NTB

Ifølge professor ved London Business School Ioannis Ioannou¹⁹ ligger mye av utfordringene i ESG-ratingenes nøyaktighet og pålitelighet i at samfunnet fortsatt diskuterer den riktige tilnærmingen til mange av de underliggende aspektene, som for eksempel hvordan næringslivet skal gå frem for å styrke menneskerettigheter, redusere barnearbeid og stoppe tap av natur.

Slik The Economist ser det, er utfordringen med dagens ESG-rating at den ikke reflekterer reelle bærekraftsdilemmaer i tilstrekkelig grad. Et dilemma vi kjenner godt fra Norge, er vindkraftdebatten – hvordan vurderer vi verdien av økt produksjon av ren energi mot tap av natur og rekreasjonsverdier for friluftsentusiaster? Dette illustrerer at tiltak som jobber positivt mot ett bærekraftsmål, også kan skape negative konsekvenser for et annet. The Economist hevder derfor at ESG-rating gir grunnlag for vrangforestillinger, og at løsningen er å avgrense måling av bærekraft til klimagassutslipp alene.

EU introduserte i 2019 Sustainable finance

disclosure regulation²⁰, forkortet til SFDR, for å sikre transparens i markedet for bærekraftige investeringsprodukter, for å unngå grønnvasking og sikre validiteten på påstander om bærekraft som kommer fra de finansielle markedsaktørene.

SFDR kategoriserer finansielle produkter i tre kategorier, deriblant «mørkegrønne» produkter (artikkel 9) som skal ha bærekraftige investeringer som ett av investeringsmålene. Regelverket er myntet på å få slutt på grønnvasking, men flere er i tvil om den reelle effekten av lovgivningen. Trym Riksen peker på²¹ at 70 av de mer enn 300 registrerte artikkel 9-fondene på aggregert nivå overlapper 97 prosent med MSCI World-indeksen. Dette skaper usikkerhet rundt fondenes aggregerte adferd og om dette er bevis for grønnvasking. Bård Bringedal fra Storebrand²² mener at analysen til Riksen er mangelfull ettersom fondene i analysen kan ha ulik forståelse av regelverket. Derimot etterspør også Bringedal større klarhet fra myndighetene rundt regelverket.

19 <https://boardagenda.com/2022/07/25/esg-is-not-a-distraction/>

20 <https://www.eurosif.org/policies/sfdr/>

21 <https://www.dn.no/marked/finans/kapitalforvaltning/aksjefond/spaltist-om-fondsbransjen-alt-er-barekraftig/2-1-1202672>

22 <https://energiogklima.no/nyhet/gronnvasking-av-fond-humpete-start-for-eus-nye-regler/>

Kan finans redde verden?

Som nevnt er Tariq Fancy en av dem som har uttrykt bekymring for utviklingen av bærekraftige investeringer i finansnæringen. Tidligere bærekraftsjef i HSBC, Stuart Kirk, var i sitt innlegg²³ under årets Financial Times-konferanse i mai i år langt på vei enig med Fancy og konkluderte: «Vi bør bare droppe alt dette.» Tilsynelatende har Stuart Kirk fått nok av ESG²⁴. Han trekker frem at manglende standardisering gjør det vanskelig å jobbe med tematikken. Ifølge Kirk er dette «en total sløsing av ressurser og en avsporing fra finansmarkedets egentlige funksjon».

Førsteamanuensis i finans ved BI, Espen Henriksen, støtter argumentene²⁵ og mener problemet ligger i selve definisjonen av investeringer.

For å møte det grønne skiftet er vi avhengig av at kapital kanaliseres til bærekraftige aktiviteter. At en fondsforvalter «investerer», vil imidlertid bare føre til at en gitt mengde aksjer skifter eier, og ikke nødvendigvis at det gjøres endringer i bedriftens bærekraftstrategier. Med andre ord gjør ikke grønne investeringer verden «grønnere». Leder av bærekraftsprogrammet i finans ved universitetet i Oxford, Ben Caldecott, krever at investorer²⁶ må kunne vise til at de kan skape faktiske endringer, eller addisjonalitet, for å kunne kalle sine investeringer grønne eller bærekraftige.

The Economist er kritisk til flere av investorenes tilgjengelige virkemidler i bærekraftsarbeidet. De peker på at det er lite hold for at etiske eksklusjoner – av for eksempel kull eller tobakk – fører til endringer i verdens bruk av disse produktene, og at selskapene heller ikke opplever noen negative konsekvenser i form av høyere kapitalkostnader. En bedre tilnærming kan da være å opprettholde investeringene i disse selskapene og påvirke retningen i deres utvikling gjennom å bruke stemmeretten ved generalforsamlingen.

Hvor går veien videre?

Debattinnleggene om grønnvasking bærer preg av å bringe tidligere ukjente forhold opp i dagen. Men som CEO for Principles for Responsible Investment, David Atkin, poengterer²⁷: «Selv om det å

integre ESG i investeringsprosesser og virksomheter ikke er nytt, så det nytt for mange.» At man med ESG-data og fond ikke redder verden, men reduserer egen selskapsrisiko, burde ikke komme som noen overraskelse. Styreleder i Goldman Sachs AM, Sheila Patel, formidlet til CNBC²⁸ i fjor at sammensetningen av ESG-fond først og fremst er ment å skape avkastning i porteføljen.

Derimot kan man stille spørsmål om hvorvidt dette kommer tydelig frem i markedsføringen, eller om man heller har gått inn for å underkommunisere det. Sarah Gordon fra Impact Investing Institute skriver i Financial Times²⁹ at det er behov for å forbedre dagens bærekraftsarbeid, bruk av ESG-data og tilhørende markedsføring, rett og slett fordi fremtidige generasjoner ikke vil kunne akseptere at finansiell avkastning kommer på bekostning av mennesker, natur og klima. For at dette skal skje, må bransjen selv ta tak i tre større utfordringer.

For det første må det på plass en metodisk standardisering. Konsernsjef i S&P Global, Doug Peterson³⁰, mener dette vil gi investorene et konsistent sett med informasjon og øke anerkjennelsen i markedet.

Videre er det viktige å samordne krav til selskapene. Bærekraftsjef i Grieg Investor, Lars Erik Mangset³¹, peker på at investorer må samordne både kravene som stilles til selskaper, og valg av påvirkningsstrategi. Investorer kan enten velge å selge seg ut av selskaper med høye utslipp eller opprettholde sine investeringer og forsøke å endre det enkelte selskapet. Ingen av strategiene vil fungere med mindre en kritisk masse med investorer samarbeider.

Siste utfordring er krav til åpenhet. Åpenhet er avgjørende for å sikre kvalitet i finansnæringens arbeid. Med tilstrekkelig åpenhet kan man skape en konkurransedimensjon der aktører går inn for å bli best på klima og ESG med kontinuerlig kvalitetssikring og forhåpentlig minst mulig grønnvasking.

23 <https://www.ftadviser.com/investments/2022/07/08/stuart-kirk-quits-hsbc-following-esg-controversy/>

24 <https://www.bbc.com/news/business-62085294>

25 <https://www.bi.no/forskning/business-review/articles/2022/02/a-stjele-fra-enker-og-faderlose/>

26 <https://www.ipe.com/viewpoint-investing-in-green-doesnt-equal-greening-the-world/10043518.article>

27 <https://www.unpri.org/pri-blog/criticising-esg-incorporation-does-not-make-it-any-less-essential/10288.article#.YuUaQoJfkXY.linkedin>

28 <https://www.cnbc.com/2021/08/24/blackrocks-former-sustainable-investing-chief-says-esg-is-a-dangerous-placebo.html>

29 <https://www.ft.com/content/911a90ea-0438-436f-9ae4-17c15ba2481c>

30 <https://www.cnbc.com/2022/03/23/standardizing-esg-criteria-will-reduce-confusion-sp-global-ceo.html>

31 <https://www.dn.no/innlegg/finans/investeringer/klima/innlegg-tre-barrierer-star-i-veien-for-investorenes-klimainnsats/2-1-1097476>

Bærekraftdirektør vil ha opprydning for å unngå grønnvasking i finans

Omfattende grønnvasking skaper usikkerhet om grønne finansprodukter. Handelsbankens bærekraftdirektør ønsker en opprydning velkommen.

Artikkelen ble publisert første gang på Energi og Klima 27. april 2023.

Hilde Nordbø, direktør for bærekraft i Handelsbanken Norge, registrerer at det har oppstått en del støy rundt bærekraft og ESG. Men det betyr ikke at det ikke fortsatt er helt essensielt å ta inn ESG-aspekter i investeringer og andre forretningsbeslutninger. ESG står for Environmental, Social, and Governance, og refererer til samfunnskriterier som investorer bruker for å vurdere selskapers bærekraft og ansvar.

– Jeg ønsker en opprydning i bruk av ESG-begrepet velkommen. Både i Europa og USA har det vært eksempler på at ledere for arbeidet med bærekraft i finansinstitusjoner rett og slett sluttet fordi de ikke kan stå inne for det de har solgt, sier Hilde Nordbø.

Ingen automatisk effekt

Bakgrunnen er ifølge Nordbø tendensen til å kommunisere en automatikk mellom det å sette penger i et fond som er stemplet bærekraftig, og for eksempel faktisk reduksjon av utslipp.

– Det er i seg selv problematisk å si til en kunde at ved å investere hos oss så vil hen være med på å redusere utslipp, fordi det jo ikke er automatikk i at det å sette pengene dine i et fond fører til at utslipp går ned, sier Nordbø.

Hun viser til tilfeller der kommunikasjon til kunder har gitt uttrykk for at kunden får mulighet til å være med å redde verden hvis de kjøper akkurat dette fondet.

– Det er jo, for å si det mildt, å sette ting veldig på spissen. For det lar seg jo ikke bevise. Det finnes jo ikke noen dokumentasjon for en så bred påstand. Det kommer man nå til å bli tatt for. Det kan bli både bøter og tap av omdømme, på grunn av grønnvasking.

Storbanker i ESG-trøbbel

Nordbø peker på to profilerte saker, som har reist diskusjonen om grønnvaskingen. Den første handler om HSBC, en av Storbritannias største forretningsbanker, som fikk annonser for grønne investeringer stoppet av den britiske reklamebransjens eget overvåkningsorgan, Advertising Standards Authority, på tampen av 2022.

Også Deutsche Bank fikk sin skandale da sjefen for kapitalforvalter-selskapet DWS, der Deutsche Bank er største eier, gikk av i fjor etter anklager om grønnvasking av fond.

Nordbø understreker at i en situasjon der alle bedrifter skal bidra til utslippsreduksjoner, vil det stilles stadig strengere krav til at selskaper må kunne dokumentere hva de i praksis gjør for å oppnå reduksjoner.

– Det vi også har sett, er at det blir vanskeligere å skulle presentere, og kunne dokumentere, at en investering er «mer bærekraftig» eller grønnere enn en annen.

– Hvis man for eksempel har et fond som man kaller ekstra bærekraftig, så må du kunne vise hva det er som gjør fondet mer bærekraftig enn andre,

TEKST

Tellef Øgrim
Frilansjournalist for
Energi og Klima

Hilde Nordbø er direktør for bærekraft i Handelsbankens norske avdeling.

.....
FOTO: HANDELSBANKEN

også kalt addisjonalitet. I noen tilfeller kan jo mer bærekraft også forklare hvorfor dette fondet har en høyere kostnad enn andre, sier Nordbø.

Fond skifter status

I det siste har mange fond blitt reklassifisert i henhold til SFDR (EUs offentliggjøringsforordning). Nordbø tolker dette som uttrykk for en ny realisme, i forlengelsen av debatten om ESG og markedsføringen av grønne produkter. (Se faktaboks nederst i artikkelen.)

Reklassiferingen innebærer at en lang rekke såkalte artikkel 9-fond har blitt omgjort til artikkel 8-fond.

– Her er det viktig å presisere at det som har skjedd er en re-klassifisering, og ikke nødvendigvis en nedgradering av fondene, sier Nordbø.

Blant annet har uklarheten rundt praktiseringen av de nye reglene bidratt til dette.

– Det betyr ikke nødvendigvis at fondet i seg selv har endret seg, men kan komme av at det enten er uklart, eller krevende, å skulle dokumentere at fondene oppfyller kravene. Det kan dessuten reflektere at rapporteringskravene for artikkel 8-fond er mindre krevende enn for artikkel 9-fond, sier hun.

Financial Times skrev¹ i slutten av mars 2023 om protester fra store fondsforvaltere – som BNP Paribas, BlackRock og Amundi – mot EUs praktisering av SFDR-reglene. Avisen skriver at kunder

av Amundi har bedt sine rådgivere om å styre unna grønne investeringer på grunn av uklarhet om hva som er bærekraftig og ikke.

Ber om mer tydelighet

Nordbø mener at finansaktørene som tilbyr det de kaller bærekraftige fondsprodukter, må være tydeligere på hvordan ESG-kriteriene blir brukt i investeringsbeslutningene. En såkalt grønn investering kan jo ha forskjellige bakenforliggende motiver. Et motiv kan være at investeringene skal til omstilling.

Da er det viktig å kunne dokumentere koblingen mellom investeringen og faktisk omstilling eller endring.

Et annet motiv kan være en vurdering av hvilke selskaper som har en robust nok forretningsmodell til at de vil forbli lønnsomme gjennom omstillingen til nullutslippssamfunnet. Dette motivet gjenspeiler at investoren vurderer ESG ut fra et risikoperspektiv.

– Dette illustrerer jo at det er ulike grunner for hvorfor vi skal ta inn bærekraft på investeringssiden, og de har nok blitt brukt litt om hverandre, sier Nordbø.

Hun legger til at det heller ikke har vært tydelig nok for de som har kjøpt disse produktene hva de egentlig er blitt tilbudt. SFDR og økte rapporteringskrav har som mål å gjøre det tydeligere hva produktet er, og hvordan forvalteren har brukt ESG-kriteriene i hvert enkelt tilfelle.

ESG-offentliggjøringsforordningen (SFDR), artikkel 9-fond og artikkel 8-fond

Offentliggjøringsforordningen trådte i kraft i EU i mars 2021. I Norge trådte Lov om bærekraftig finans i kraft 1. januar 2023. Det er denne loven som gjennomfører taksonomiforordningen og ESG-offentliggjøringsforordningen. Slik forklarer Line Asker, fagleder bærekraft i DNB, hva ESG-offentliggjøringsforordningen (SFDR) er:

Formålet med offentliggjøringsforordningen er å forbedre informasjonen som formidles til sluttinvestor om hvordan bærekraft er hensyntatt i investeringsbeslutninger. Forordningen pålegger finansforetak som har porteføljeforvaltning som del av sin virksomhet («finansmarkedsdeltakere») og finansielle rådgivere å gi informasjon om hvordan de integrerer ESG-risiko i risikovurderinger og investeringsrådgivning. De skal også opplyse om eventuelle negative bærekraftsvirkninger av sine investeringsbeslutninger.

Offentliggjøringsforordningen deler investeringsprodukter (fond mv.) inn i tre hovedkategorier:

- **Mørkegrønne (artikkel 9):** Dette er produkter som har bærekraftige investeringer som formål. Det kan for eksempel være fond som investerer i fornybar energi.
- **Lysegrønne (artikkel 8):** Dette er produkter som fremmer miljømessige eller sosiale karakteristika. Dette kan for eksempel være fond som ekskluderer sektorer eller selskaper som har høye klimagassutslipp.
- **Grå (artikkel 6):** Dette er produkter som ikke kan defineres inn i de to andre kategoriene.

1 <https://www.ft.com/content/212424ce-363b-4be2-81a1-79532a08ec7c>

– Det må bli enda mer lønnsomt å kutte utslipp

Finansnæringen har bestemt seg for å bli nullutslipps-pådriver. Sentrale bransjeaktører ivrer for tiltak som går lenger enn regelverket foreløpig krever.

Artikkelen ble først publisert på Energi og Klima 8. juni 2023

Hva er nullutslipp i finans? Noen global definisjon finnes ennå ikke, selv om det jobbes med saken.

Heidi Finskas, direktør samfunnsansvar i KLP, knytter fenomenet «nullutslipp i finans» til netto null-målet som hele samfunnet, inkludert økonomien, må sikte mot senest i 2050.

– Det betyr jo at vi ikke skal slippe ut mer CO₂ i atmosfæren enn vi klarer å trekke tilbake. Det er den generelle definisjonen, og den gjelder også for finansbransjen. Hva betyr det i praksis? Det er en radikal omstilling av næringslivet. Vi i KLP og mange andre aktører har satt oss et netto null-mål. Det er det vi skal være med å jobbe for, og vi ønsker å være en driver i denne omstillingen, sier Finskas.

Når vi spør Karoline Bakka Hjertø, som leder området bærekraft og samfunn i SpareBank 1 Østlandet, om hva som er bankens plan for å nå netto null, er svaret:

– Det er, enkelt sagt, å øke lån med null utslipp og redusere de med høye utslipp. Når vi øker det vi definerer som grønne eiendeler, grønne lån, så går utslippene i vår portefølje ned.

Kanskje det nærmeste vi kommer en definisjon er den fra det FN-støttede tiltaket Science Based Targets initiative¹ – eller SBTi. SBTi definerer netto null som «en tilstand der aktivitetene innenfor verdikjeden til en organisasjon ikke resulterer i noen netto klimapåvirkning fra klimagassutslipp, og som er forenlig med å begrense global oppvarming til 1,5 grader».

Anvendt på finansbransjen innebærer dette at arbeidet med utslippsreduksjon i både lån og kapitalforvaltning må intensiveres kraftig.

Reflekterer økonomien

Uansett definisjon har ikke Heidi Finskas hos KLP noen tro på at finansbransjen vil kunne klare netto null, hvis ikke kloden klarer netto null.

– Ta KLP som eksempel. Vi er en institusjonell investor, med en bredt sammensatt portefølje. I praksis reflekterer vi verdensøkonomien. Hvis ikke verdensøkonomien går gjennom den omstillingen verden trenger, så blir det utfordrende å nå netto null.

– Poenget er at næringen må være med å bidra til at det blir en realitet. Enten når vi alle netto null-målet sammen, eller så når ingen av oss netto null-målet, sier hun.

Ikke alt kan bli grønt

Finskas nevner energiproduksjon som eksempel. KLP investerer ikke i kullselskaper. Grunnen er at energiproduksjon fra kull ikke kan bli grønn, og at det dermed ikke er mulig å forestille seg at man kan finne et investeringsobjekt innen kull som kan defineres som et brunt til grønt-prosjekt.

– Men samtidig, for annen energiproduksjon, og for strømproduksjon, vil det til dels være mulig, for der kan du

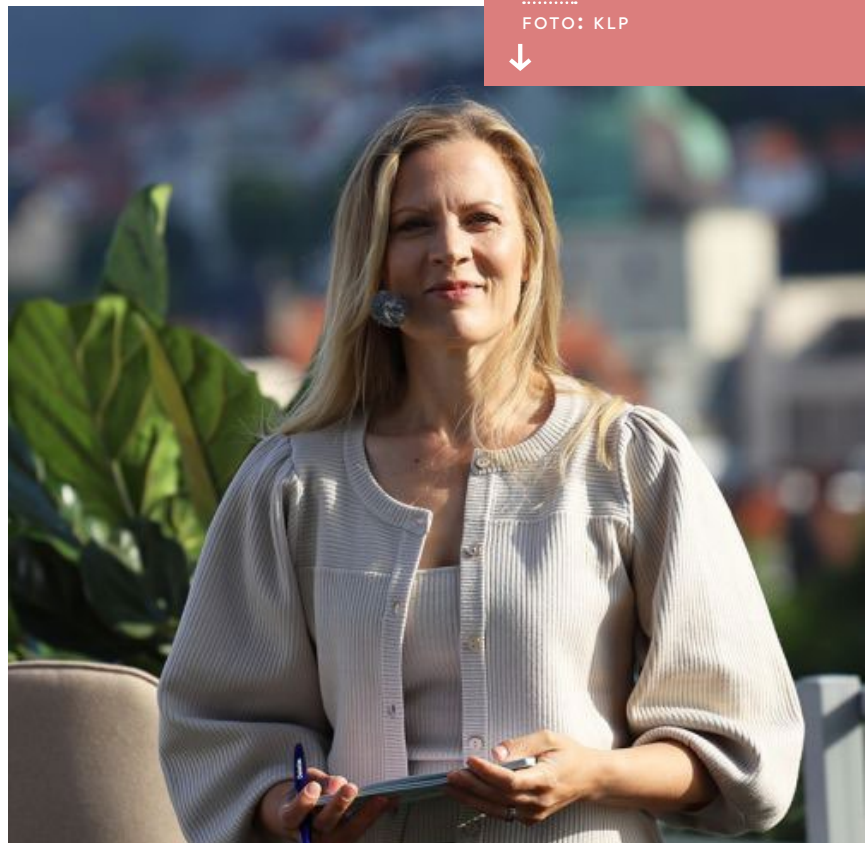

TEKST

Tellef Øgrim
Frilansjournalist for
Energi og Klima

Heidi Finskas, direktør
samfunnsansvar i KLP.

.....
FOTO: KLP

¹ <https://sciencebasedtargets.org/>

snu energimiksen, sier hun.

– *Hvordan vurderer du det store bildet?*

– Det går for sent. De reelle utslippskuttene vi burde ha sett, har vi ikke sett ennå. Jeg ønsker meg en mye sterkere kobling mellom utslippskutt og økonomiske resultater. Det må bli enda mer lønnsomt å kutte utslipp. For å få til rask omstilling, må koblingen til lønnsomhet bli enda sterkere, sier hun, og viser til utviklingen av CO₂-prising internasjonalt som eksempel.

– Ifølge Det internasjonale pengefondet – IMF – har bare 46 land en form for CO₂-prising i dag. Det dekker cirka 30 prosent av de globale utslippene. Det er altfor lite, mener Heidi Finskas.

Lokkemiddel: grønne lån

Det snakkes mye om grønne fond, som jo hører inn under forvaltningsdelen av et finanshus. For bankvirksomheten handler det om en grønn utlånsstrategi. Er ikke dette i prinsippet så enkelt som å nekte lån til sektorer med høye utslipp?

Bakka Hjertø i SpareBank 1 Østlandet tegner et annet, og mer sammensatt, bilde.

– Det bankene i hovedsak jobber med nå, handler jo om overgangen, ikke sant? Vi må prøve å få alle bransjer som vi jobber med, til å redusere sine utslipp.

Ett eksempel hun trekker fram, er boliglån. De boligene som er blant de topp 15 prosent mest energieffektive, defineres i EUs miljøklassifisering, taksonomien, som grønne.

– Veldig mange boliger befinner seg utenfor denne gruppen. Hva gjør vi med dem? Ifølge EUs taksonomi vil en 30 prosent økning i energieffektiviseringen av en slik bolig kvalifisere for grønn finansiering av renoveringstiltaket, noe som kan være et viktig skritt på veien til en energieffektiv bolig.

– Derfor gir vi gunstige lån til kunder når de skal energieffektivisere boligene sine, sier Bakka Hjertø.

Skreddersydde overganger

Planene for overgangen blir forskjellige fra bransje til bransje.

– SpareBank 1 Østlandet gir ikke minst lån til både boliger, næringseiendom og landbruk. Overgangsplanene for disse tre eiendomssektorene vil med nødvendighet bli forskjellige, sier Bakka Hjertø.

Landbruk er ennå ikke tatt inn i EUs taksonomi. I et tidlig utkast var næringen inkludert, men

Karoline Bakka Hjertø,
bærekraftsdirektør i
SpareBank 1 Østlandet.

.....
FOTO: SPAREBANK1

Kommisjonen valgte å utelate sektoren. Uenighetene i unionen om hva grønt landbruk er, ble for store, ifølge observatorer.

– I vår næring håper vi at regelverket til slutt stadfester kriterier for hva som er grønt innenfor alle sektorer. Det gjør alt enklere, både for oss i finansbransjen og for den enkelte bransje.

Innen vannkraft, som jo er en veldig viktig næring for Norge, pågår det kompliserte diskusjoner knyttet til kriteriene i EUs nye regelverk.

– Det er ikke enkle spørsmål, men det overordnede må være at vi blir enige om felles kriterier og regler, sier hun.

– *Så tett som forholdet er mellom finansbransjen og norsk økonomi for øvrig, må bransjen da i realiteten nærmest henge med på lasset, det vil si følge utviklingen, eller kan dere være reelle pådrivere for prosessen mot nullutslipp?*

– Jeg tror svaret finnes et sted mellom de to alternativene. Finansbransjen dytter på kundene sine, og er i posisjon til å stille krav. Det gjør vi ikke minst for å unngå å bli sittende med høy klimarisiko. Det å sitte med en brunere og brunere portefølje, mens en konkurrent sitter med en grønnere og grønnere portefølje, innebærer jo en stor risiko. Sett at vi klarer en bærekraftig omstilling, som vi alle håper på, da er det jo i vår interesse å sitte med en grønnere og grønnere portefølje. Så derfor vil bankene jobbe for å få til det, primært gjennom å hjelpe de

Landbruk er ennå ikke en del av EUs taksonomi. Næringen var inkludert i et tidlig utkast, men EU-Kommisjonen valgte å utelate sektoren. Uenighetene i unionen om hva grønt landbruk er, ble for store, ifølge observatorer.

.....
FOTO: TERJE BENDIKSBY / NTB

eksisterende kundene sine til å bli blant vinnerne, sier Bakka Hjertø.

Klimakalkulert

– Med en landbrukssektor utenfor taksonomien, hva kan dere i praksis gjøre med kundene fra denne sektoren?

– Vi jobber veldig mye med landbruket. Der har de en ambisjon om at alle skal ta i bruk klimakalkulatoren (et digitalt verktøy som landbruksnæringen har utviklet, red.anm.). Først tar du kalkulatoren, så får du klimarådgivning, og så får du forslag til tiltak som passer for din gård.

SpareBank 1 Østlandet har lagt seg tett opp til landbruksnæringens eget arbeid med klimakalkulator og rådgivning.

– Vi har som mål at alle våre kunder i landbruket, i hvert fall 80 prosent av dem, skal ha tatt denne klimakalkulatoren innen 2025. 80 prosent skal ha hatt rådgivning, og minst 25 prosent skal ha gjennomført tiltak, sier Bakka Hjertø.

– Når bøndene gjennomfører de tiltakene, så får de et grønt, gunstig landbrukslån av oss. Og da kan vi, på vår side, klassifisere det lånet som grønt, sier hun.

– I finansnæringen jobber man med omstilling innenfor alle de bransjer som den aktuelle finansinstitusjonen låner ut penger til, eller investerer i. Det gjelder uavhengig av om det aktuelle området er en del av taksonomien eller ikke. Hvis et område ikke omfattes av taksonomien, oppstår imidlertid en større utfordring for oss, fordi vi da ikke har felles-europeiske definisjoner å holde oss til, sier Bakka Hjertø.

Nordea: Ned 50 prosent i 2030

Nordea har konkretisert sine klimamål til fastsatte årstall fram mot 2050. Da skal verden som kjent, etter planen, være i netto nullutslipp av CO₂.

– For å støtte dette langsiktige målet har vi også satt et mål om å redusere utslippene i våre utlåns- og investeringsporteføljer med 40 til 50 prosent innen 2030 sammenlignet med vårt basisår 2019, samt å redusere vårt eget fotavtrykk med minst 50 prosent, sier Johannes Utvåg, kommunikasjonsrådgiver i finanshusets informasjonsavdeling.

– Hva innebærer det at et finansselskap blir netto null, og hva må gjøres for å nå dit?

– En global definisjon for hva som er en netto nullutslippsbank, er ikke etablert i dag, men det arbeides innenfor Science Based Targets Initiative (SBTi) for en netto null-definisjon som fungerer for finanssektoren, og Nordea deltar i dialogen der. Vi er medlemmer av Net Zero Banking Alliance (NZBA) og følger retningslinjene som vi har vært med på å utvikle sammen med andre banker og FNs miljøprogram (UNEP). Disse innebærer blant annet å sette sektorspesifikke mål for utlån til sektorer med høye utslipp, sier Utvåg. (Se faktaboks om SBTi og NZBA.)

– Alle disse forpliktelsene er integrert i vår strategi og visjon for virksomheten, også på kort sikt, hvor vi jobber aktivt både med porteføljeselskaper og kunder. Konkrete aktiviteter inkluderer finansiering av omstillingstiltak og omstillingsplanlegging, drive påvirkningsarbeid og utvikling av produkter og tjenester som støtter bærekraftige forretningsmodeller. Et konkret omstillingstiltak kan for eksempel være overgangen fra fossil til fornybar energi, og omstillingsplanleggingen veien dit, sier Johannes Utvåg.

Johannes Utvåg, kommunikasjonsrådgiver i Nordea.

.....
FOTO: NORDEA

Vil definere netto null i finans

- **SBTi:** Samarbeid mellom Carbon Disclosure Project (CDP), FNs Global Compact, World Resources Institute og Verdens naturfond (WWF) og som definerer formålet slik: «Lead the way to a zero-carbon economy, boost innovation and drive sustainable growth by setting ambitious, science-based emissions reduction targets.»
- **NZBA:** Internasjonal bank-sammenslutning som jobber med nullutslipp-spørsmål i finans. Etablert etter initiativ fra FN og omtaler seg bl.a. slik: «... currently representing over 40% of global banking assets, which are committed to aligning their lending and investment portfolios with net-zero emissions by 2050.»

Vil du lese mer?

Energi og Klima er Norsk klimastiftelses nettavis. Du kan abonnere gratis på Energi og Klimas nyhetsbrev:

Klima og finans: Dette er et nyhetsbrev som handler om klimarisiko og den grønne bølgen i finansmarkedene. Det sendes ut om lag ti ganger i året. Ekstrautgaver ved behov.

Europas grønne skifte: Her velger Energi og Klima-redaksjonen ut aktuelle nyheter og analyser om EUs og medlemslandenes klima- og energipolitikk – med særlig søkelys på den grønne givnen (Green Deal). Europas grønne skifte sendes ut en gang i måneden. Ekstrautgaver ved behov.

EU-korrespondenten: Alle saker fra Energi og Klimas Brussel-korrespondent Alf Ole Ask. Nyheter og bakgrunn om hvordan EUs energi- og klimapolitikk påvirker norsk politikk, økonomi og næringsliv.

Meld deg på et eller flere nyhetsbrev ved å logge deg inn på <https://energiogklima.no/nyhetsbrev> eller ved å sende en e-post til: annejortveit@klimastiftelsen.no.

Norsk klimastiftelse
NORGES GRØNNE TANKESMIE